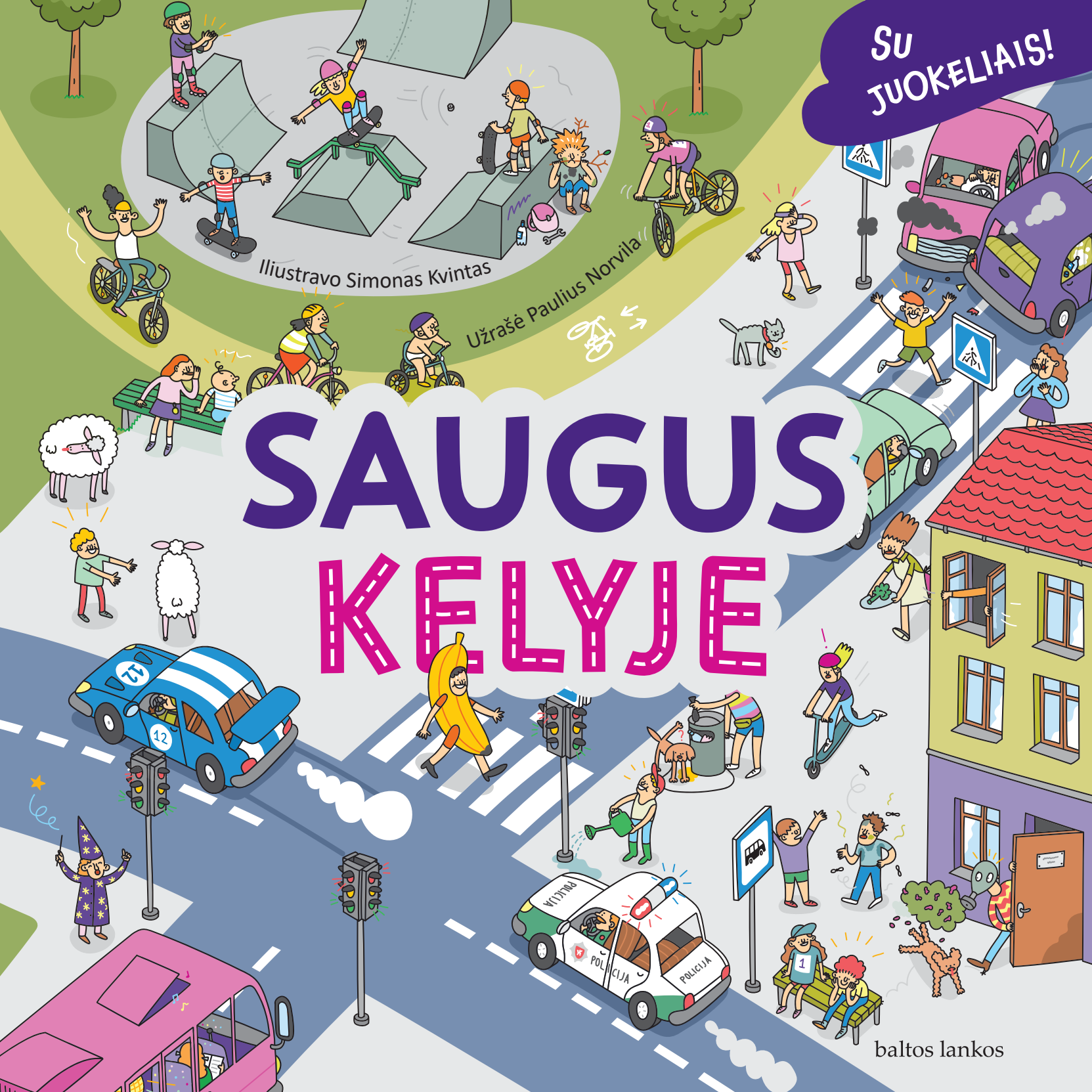

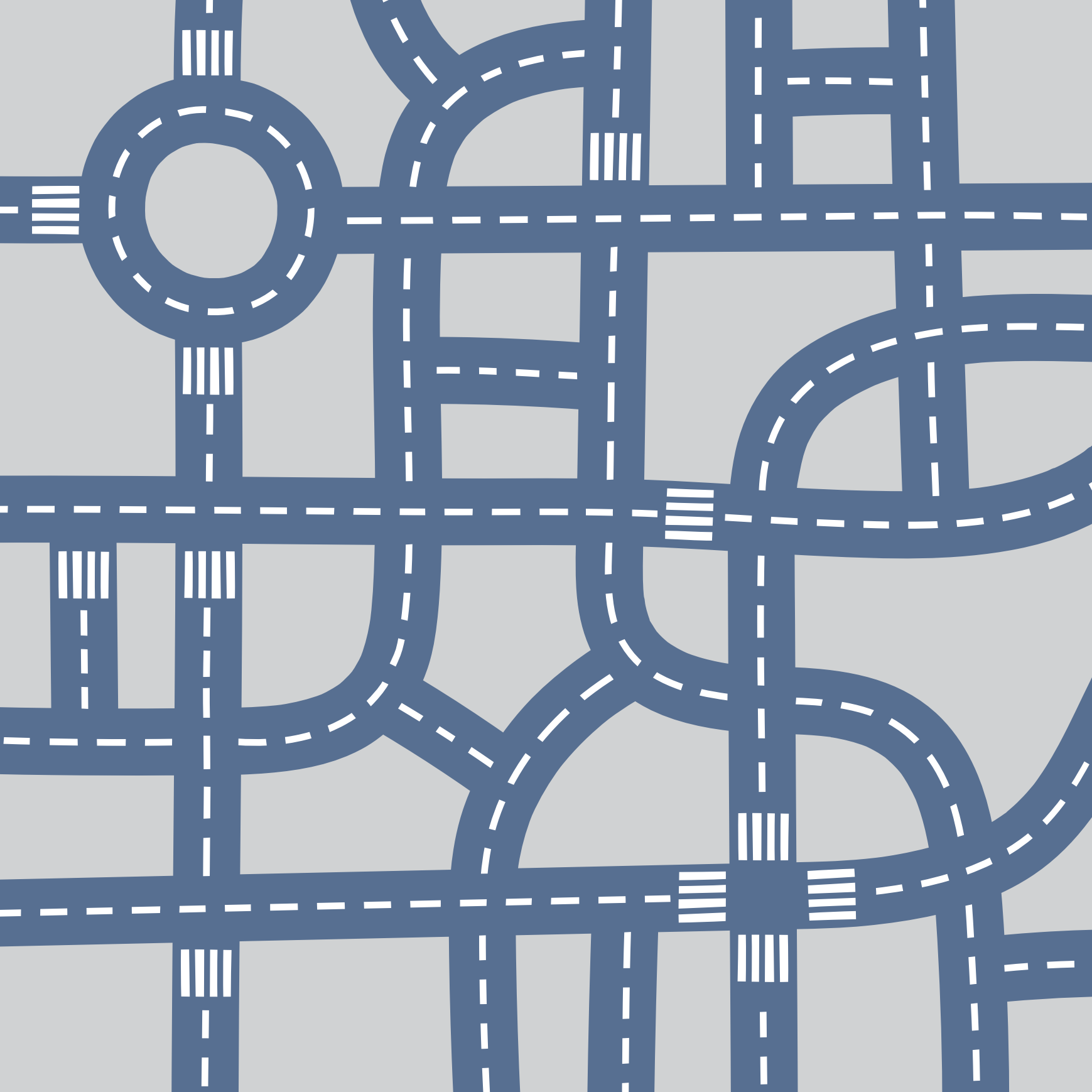
SU
JUOKELIAIS!

Ilustravo Simonas Kvintas

Užrašė Paulius Norvila

SAUGUS KELYJE

Socialinei iniciatyvai
**„Apsaugok mane“ –
25 metai!**

Ši knyga išleista „Lietuvos draudimo“ inicijuotos socialinės akcijos „Apsaugok mane“ jubiliejaus proga. Dvidešimt penkerius metus kiekvieną rugsėjį bendrovė apdraudžia visus Lietuvos moksleivius nuo nelaimingų atsitikimų kelyje, taip įgyvendindama įmonės misiją – dirbti tam, kad mūsų visų ateitis būtų saugi ir rami.

Paulius Norvila

Iliustravo
Simonas Kvintas

Maketavo
Agnė Kananaitienė

Redaktorė
Regina Katkevičienė

Korektorė
Lina Tumienė

Knygos leidyba
Gabjota Alūzaitė, Brigita Gaižauskė

ISBN: 978-609-479-954-9

© Paulius Norvila, 2024
© Simonas Kvintas, iliustracijos, viršelis, 2024
© Baltų lankų leidyba, 2024

Knygos turinys parengtas bendradarbiaujant su Lietuvos policija.

Už konsultacijas rengiant knygos turinį taip pat dėkojame Agnei Šarakauskei, pradinio ugdymo mokytojai metodininkei.

Šį leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ir būdu, įskaitant, išleidžiant ar kopijuojant, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinkluose, įskaitant internete, negavus išankstinio rašytinio UAB „Baltų lankų“ leidyba sutikimo. Šis leidinys nesuteikia jo turėtojui jokių intelektualinės nuosavybės teisių į leidinio turinį.

Draudžiama šį leidinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, atgaminti mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais, viešai skelbti ar padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose be išankstinio rašytinio UAB „Baltų lankų“ leidyba sutikimo.

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

Užrašė
Paulius Norvila

Iliustravo
Simonas Kvintas

baltos lankos

Net 40 proc. visų nelaimingų atsitikimų patiria pradinųjų klasių moksleiviai.

Pagal amžių daugiausia nelaimingų atsitikimų patiria 10–12 metų vaikai. Tikėtina, kad tai susiję su didesniu vaikų savarankiškumu, kai tėvai vis rečiau lydi juos į mokyklą ir kitus užsiėmimus.

Dažniausiai per nelaimingus atsitikimus lūžta kaulai, sužeidžiami minkštieji audiniai.

Per pastarąjį dešimtmetį beveik 10 proc. visų nelaimingų atsitikimų įvyko automobilių avarijose, važiuojant dviračiu, paspirtuku, riedlente ar rogėmis. 40 proc. visų nelaimingų atsitikimų įvyksta mokykloje ir įvairiose sporto treniruotėse.

Daugiausia įvykių nutinka rugsėjį, kai vaikai sugrįžta į mokyklą, daugiau dalyvauja eisme, ir gegužės, birželio mėnesiais, po pamokų pasinėrus į vasariškas pramogas.

Statistika pagrįsta pastarųjų 10-ies metų „Lietuvos draudimo“ duomenimis, vertinant vaikams nutinkančius nelaimingus atsitikimus.

Mieli vaikai, tėvai, globėjai, mokytojai –

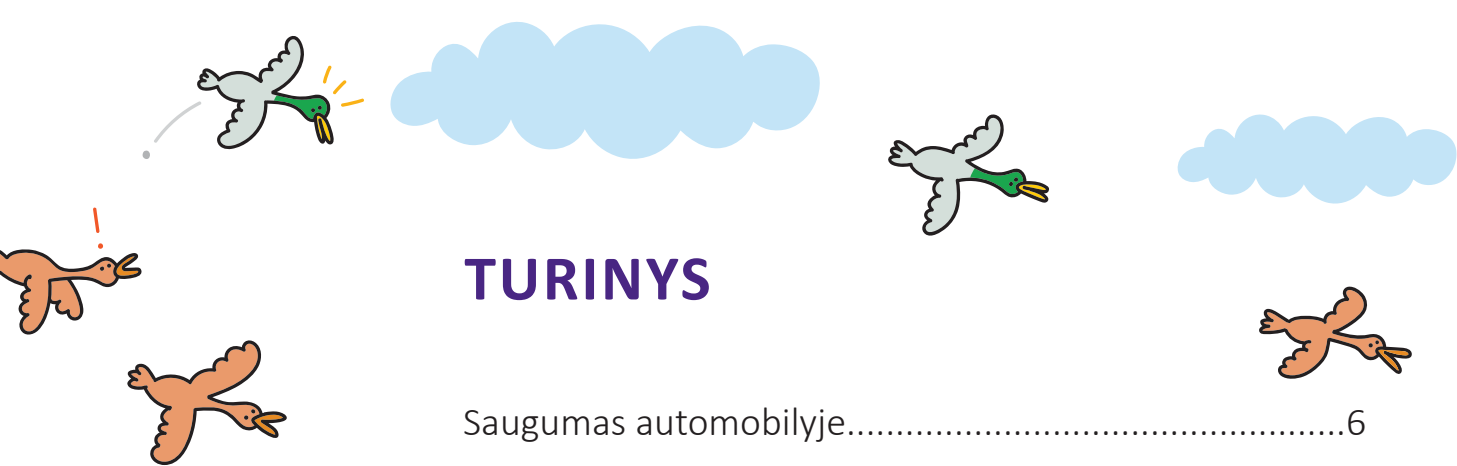
džiaugiuosi, kad jums į rankas pateko ši svarbi knyga. Ją kartu su autoriais, padedami policijos pareigūnų iš Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos ir konsultuodamiesi su pradinio ugdymo specialistėmis, sukūrėme tam, kad mieste, gatvėje, kelyje, parke ar autobuse visi būtume saugesni.

„Lietuvos draudimo“ duomenimis, net 40 proc. visų nelaimingų atsitikimų patiria būtent pradinukai. Todėl, norėdami atkreipti dėmesį į vaikų saugumą kelyje, jau 25 metus vykdomė socialinę akciją „Apsaugok mane“. Kasmet kiekvieną rugsėjį apdraudžiame visus Lietuvos moksleivius nuo nelaimingų atsitikimų kelyje. Taip įgyvendiname mūsų įmonės misiją – dirbti tam, kad jūsų ateitis būtų saugi ir rami.

Ši knyga – tai dovana vaikams, tėvams, mokytojams akcijos „Apsaugok mane“ 25-ojo gimtadienio proga. Daugiau nei tūkstantį jos egzempliorių „Lietuvos draudimas“ dovanoja Lietuvos savivaldybių ir mokyklų bibliotekoms. Tikiuosi, kad ji taps svarbiausia pradinių klasių moksleivių knyga, pirmąją būtinų perskaityti knygų sąrašė, nes saugumas yra visų mūsų bendras tikslas ir rūpestis.

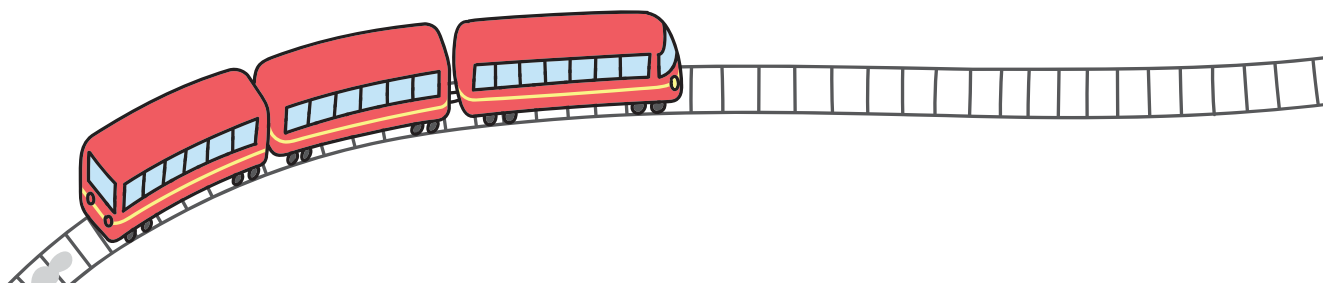
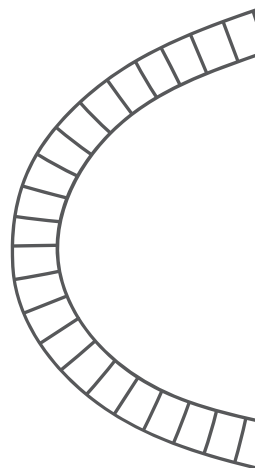
Linkiu, kad vaikų kelias į mokyklą, būrelius, pas draugus ar namo būtų saugus ir nuotaikingas – kaip ir ši knyga.

*Nuoširdžiai –
Kęstutis Šerpytis,
„Lietuvos draudimo“ generalinis direktorius*

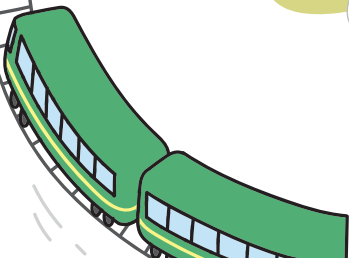
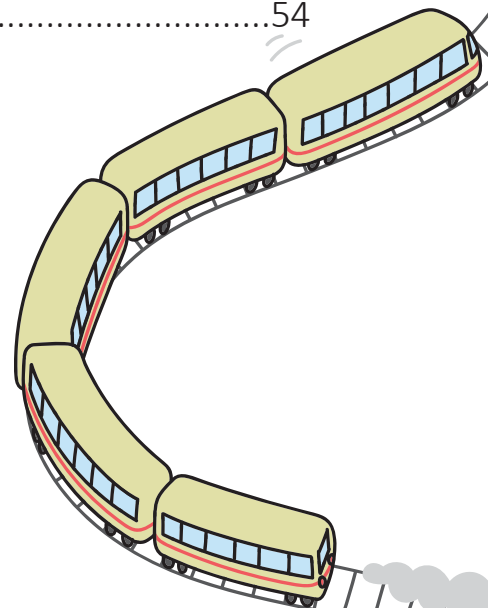
TURINYS

Saugumas automobilyje.....	6
Pėsčiųjų perėja.....	8
Atšvaitas ir ryškiaspalvė liemenė.....	10
Šalmų dėvėjimas važiuojant dviračiu ar elektriniu paspirtuku.....	12
Budrumas ir atsargumas kelyje.....	14
Važiavimas dviračiu.....	16
Važiavimas elektriniu paspirtuku.....	18
Saugusėjimas.....	20
Atšvaitų naudojimas.....	22
Kaip teisingai pereiti plačią gatvę per pėsčiųjų perėją...24	
Kai aplinkui tikrai nėra perėjos.....	26
Kai aplinkui nėra nei perėjos, nei sankryžos.....	28
Žalias šviesoforo signalas.....	30
Raudonas ir geltonas šviesoforo signalai.....	32
Geras matomumas.....	34
Nestoviniuok kelyje.....	36

Nebėk per gatvę.....	38
Automobiliai su švyturėliais ir specialiaisiais garso signalais.....	40
Ėjimas dviračių taku, automagistrale ar greitkeliu.....	42
Riedučiai, riedlentės ir paspirtukai (neelektriniai, be variklio) kelyje.....	44
Autobuso laukimas.....	46
Autobuse.....	48
Geležinkelio bėgiai.....	50
Šviesoforo signalai prie geležinkelio.....	52
Aukšta įtampa geležinkelyje (aptvertos elektrifikuotos zonos).....	54

SAUGUMAS AUTOMOBILYJE

Važiuodami automobiliu, taip pat autobusu ar mokykliniu autobusiuku, mikroautobusu ar taksi vairuotojas ir VISI keleiviai, aukštesni nei 135 centimetrų, privalo segėti saugos diržus, jei šie transporto priemonėje įrengti. Žemesni nei 135 centimetrų vaikai privalo sėdėti vaikų ūgiui ir svoriui specialiai pritaikytose kėdutėse (sėdynėse), užsisegę

saugos diržus.

Saugos diržas turi būti užsegtas taisyklingai: per juostas per petį ir per juosmenį.

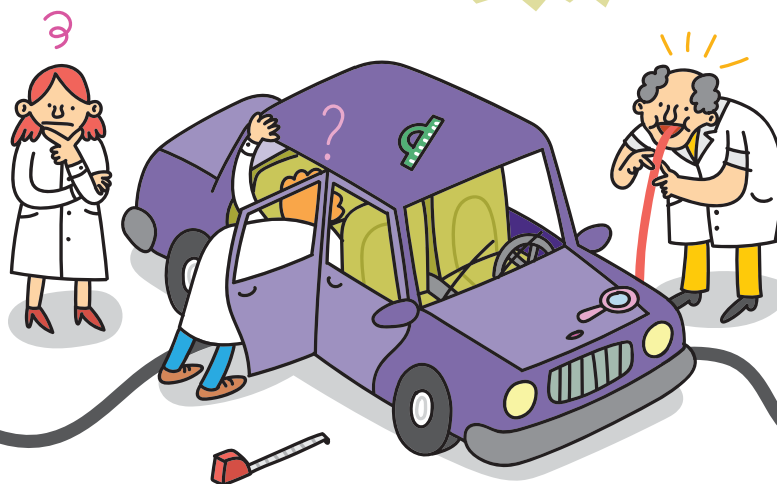
Užsegus saugos diržą būtina prisiminti, kad svarbu saugoti ne tik save, bet ir aplinkinius, todėl automobilyje ar kitoje transporto priemonėje negalima triukšmauti, šėlioti ar kitaip trukdyti vairuotojui.

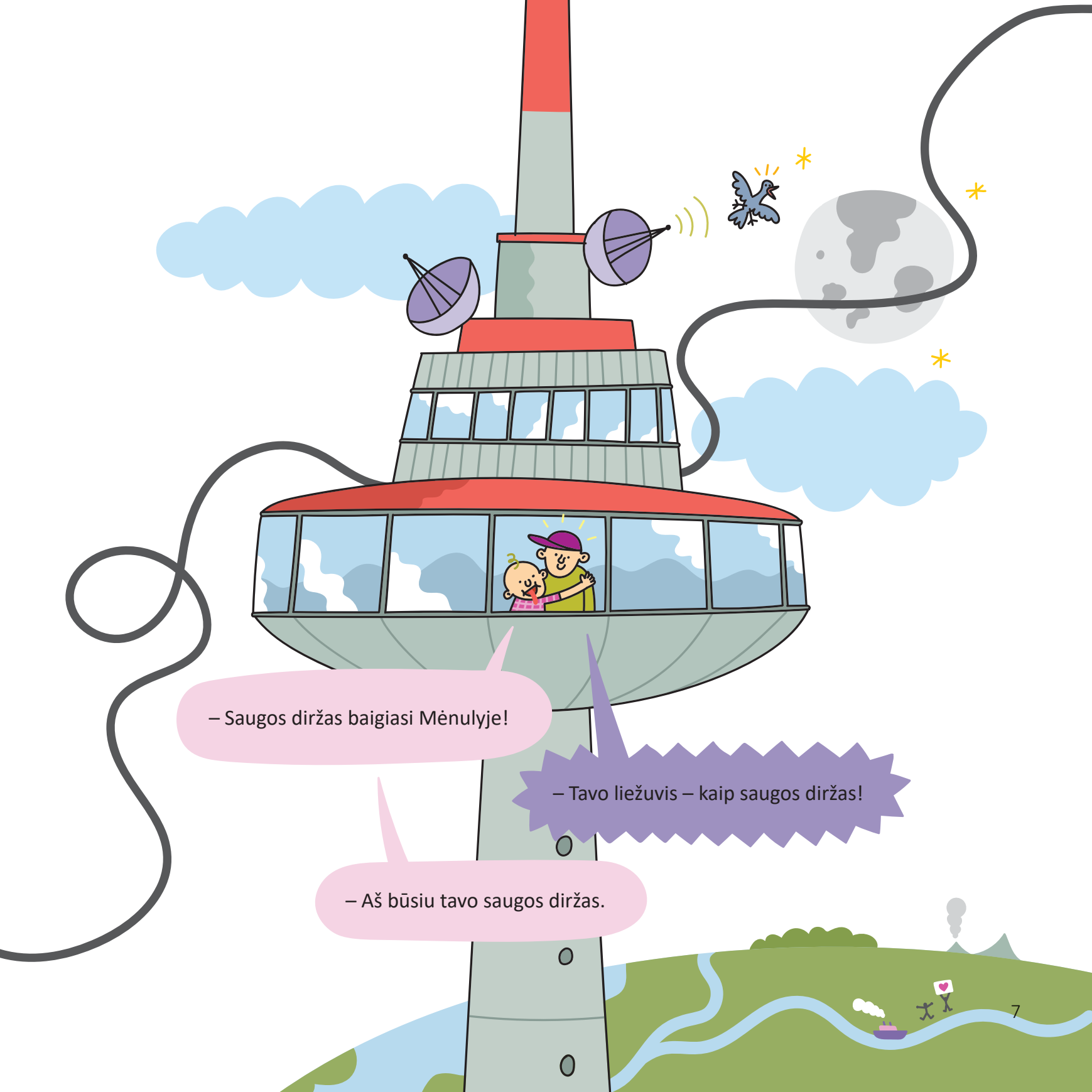
AR ŽINAI, KAD...

Užsegtas saugos diržas gali apsaugoti nuo sunkaus sužeidimo ar net išgelbėti tavo gyvybę, jei įvyktų nelaimingas atsitikimas (jis vadinamas eismo įvykiu).

TIESA AR PRAMANAI?

- Saugos diržas toks ilgas, kad niekas nėra matęs, kur jis baigiasi.
- Mokslininkai jau daugybę metų aiškinasi ir mėgina įrodyti, kad saugos diržas neturi pabaigos. Visai kaip liežuvis, upė arba televizijos bokštas.

– Saugos diržas baigiasi Mēnulyje!

– Tavo liežuvī – kaip saugos diržas!

– Aš būsiu tavo saugos diržas.

PĒSČIŪJŪ PERĒJA

Į kitą gatvės pusę visi pėsčieji privalo eiti tik per pėsčiųjų perėjas. Jei jų nėra, per kelią pereiti galima sankryžose, laikantis šaligatvių arba kelkraščių linijos. Pėsčieji negali peržengti perėjos ribų. Jei perėjos ar sankryžos nematyti, leidžiama eiti per gatvę statmenai, į abi puses gerai matomoje vietoje ir tik įsitiikinus, kad eiti saugu.

Dviračių ar elektrinių paspirtukų vairuotojai prieš perėją privalo sumažinti greitį, sustoti prie perėjos, nulipti nuo dviračio ar paspirtuko ir persivesti jį per gatvę – važiuoti negalima. Kirsti gatvę važiuojant dviračiu ar paspirtuku, nuo jo nenulipus, galima tik specialiai pažymėtose perėjose – dviračių pervažose.

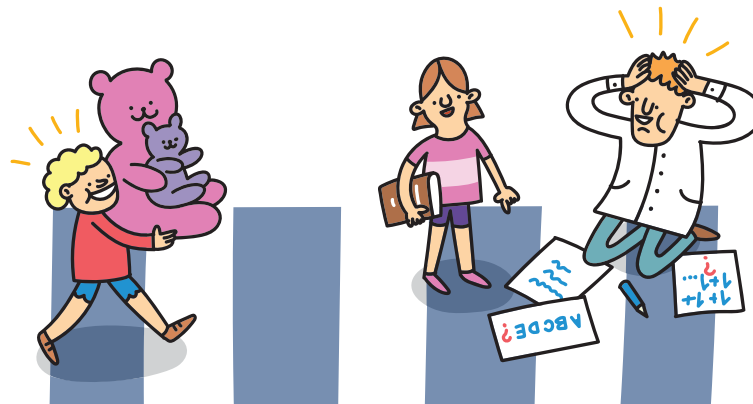
AR ŽINAI, KAD...

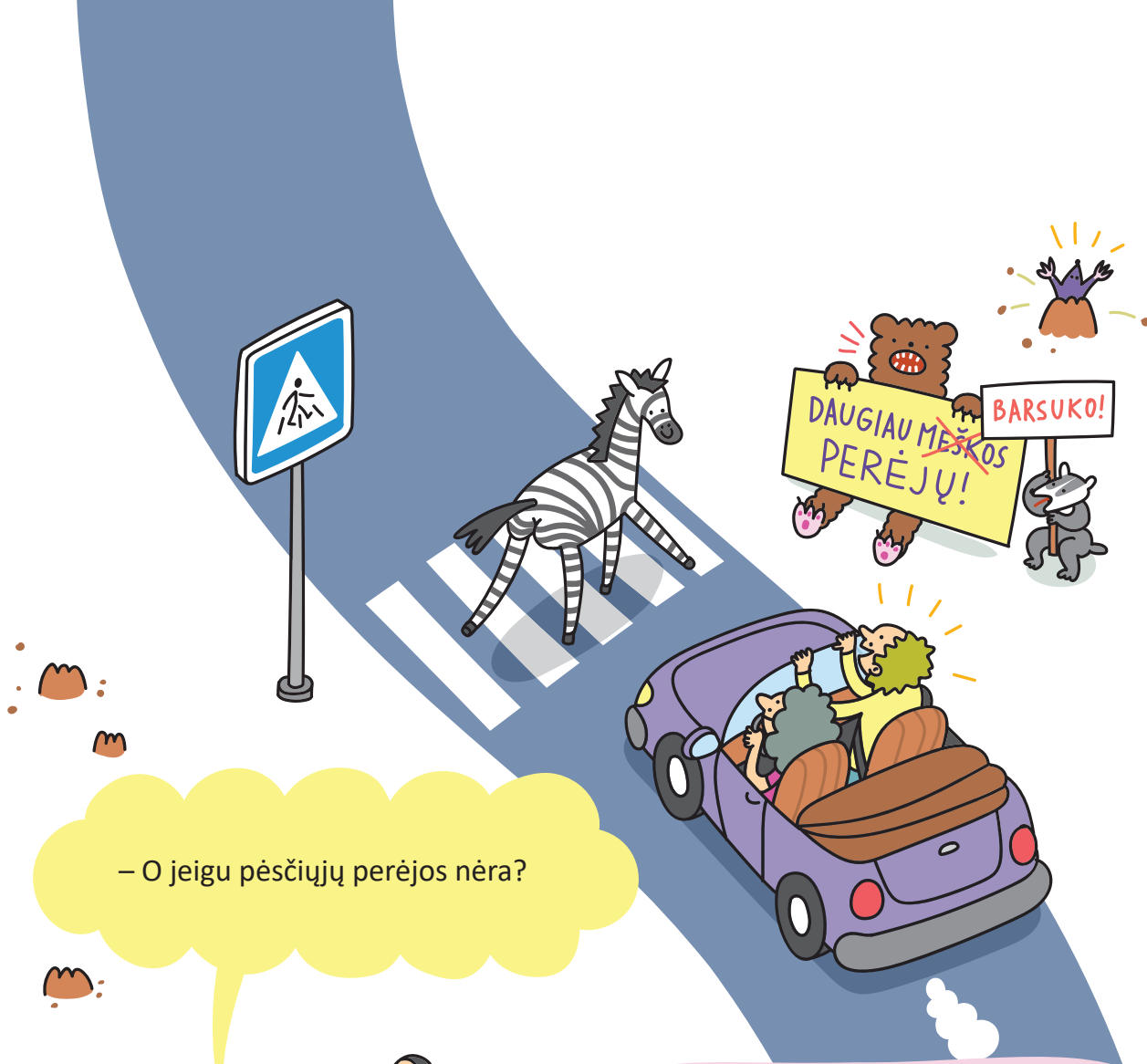
- Pėsčiųjų perėja – saugiausia vieta gatvei pereiti. Bet ir joje reikia elgtis atsakingai: klausytis, girdėti, stebėti, kas vyksta aplinkui, tai yra rūpintis savimi ir nekelti pavojaus kitiems.
- Eidamas per pėsčiųjų perėją elgiesi saugiai, nes tave daug lengviau pastebėti.
- Pėsčiųjų perėjos būna nereguliuojamos (be šviesoforo) arba reguliuojamos (su šviesoforu), taip pat požeminės (tunelis) ir einančios virš kelio (tiltas).
- Per pėsčiųjų perėją reikia eiti jos dešine puse.

TIESA AR PRAMANAI?

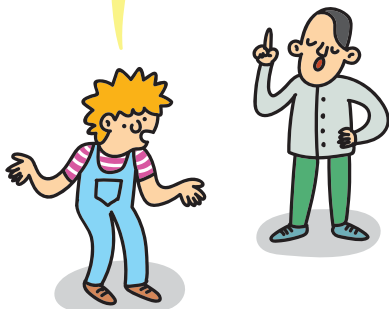
Vaikai, einantys per pėsčiųjų perėją, dvigubai dažniau laimi loterijose, jiems geriau sekasi skaityti ir rašyti. Mokslininkai vis dar aiškinasi, kokių linijų pėsčiųjų perėjoje daugiau – juodų ar baltų.

Labiausiai paplitusi pėsčiųjų perėja – „zebro“. Mažiausiai – kurmio, meškos ir barsuko.

– O jeigu pėsčiųjų perėjos nėra?

– Vadinasi, ji labai gerai pasislėpusi, ieškok toliau!

ATŠVAITAS IR RYŠKIASPALVĖ LIEMENĖ

Tamsiuoju paros metu ar dieną, kai lyja, sniega, tvyro rūkas, vaikai matomi prastai, todėl privalo prie drabužių segėti kitiems eismo daly-

viams gerai matomą atšvaitą arba dėvėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais, tinka ir šviečiantis žibintuvėlis.

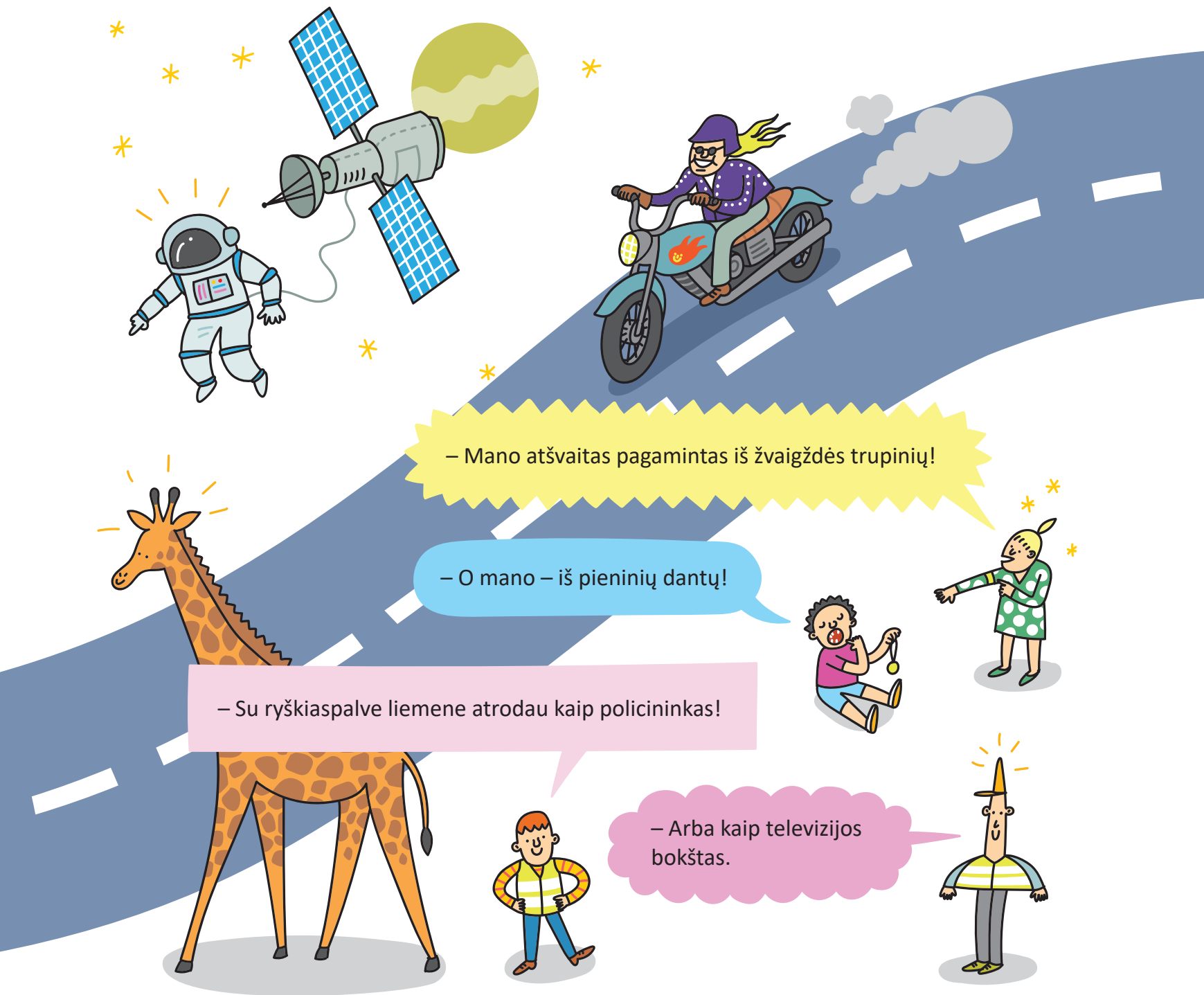
AR ŽINAI, KAD...

Segėdamas atšvaitą arba dėvėdamas ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais esi gerai matomas kitiems eismo dalyviams. Tave su atšvaitu ar ryškiaspalve liemene automobilis su įjungtomis žibintų šviesomis tiesiame ruože gali apšviesti per 150 metrų, be jų gali būti pastebėtas tik iš mažiau nei 50 metrų.

TIESA AR PRAMANAI?

- Vaikai, segintys atšvaitus ar vilkintys ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais, yra gerai matomi ne tik iš kitos gatvės pusės, bet ir iš kosmoso.
- Tokius vaikus mėgsta ir dažnai seka draugiški gyvūnai (ypač stirnos, drambliai ir žirafos), tikėdamiesi, kad vaikai parodys jiems kelią į laimę.

– Mano atšvaitas pagamintas iš žvaigždės trupinių!

– O mano – iš pieninių dantų!

– Su ryškiaspalve liemene atrodau kaip policininkas!

– Arba kaip televizijos bokštas.

ŠALMŲ DĖVĖJIMAS VAŽIUOJANT DVIRAČIU AR ELEKTRINIU PASPIRTUKU

Vaikai iki 18 metų važiuodami ar vežami dviračiu privalo būti užsidėję ir užsisegę šalimą.

Šalmas turi būti reikiamo dydžio: nespaus-

ti galvos, ausų, tačiau ir nebūti per laisvas. Labai svarbu, kad šalimas dengtų kaktą iki vidurio, šalmo dirželiai gerai priglustų, o saktis būtų užsegta.

AR ŽINAI, KAD...

Jei gatvėje nutiktų nelaimė, šalimas gali apsaugoti, kad nesusižeistum galvos, ar net išgelbėti gyvybę.

TIESA AR PRAMANAI?

- Šalmas gali ne tik apsaugoti galvą, bet ir atstoti gerą kastuvą atostogaujant prie jūros. Su šalimu galima iškasti daug didesnę duobę negu rankomis (ir giliau, ir greičiau!).
- Taip pat šalimą galima naudoti kaip svarbių dalykų slaptavietę. Po šalimu galima pasikisti pirkinių sąrašą, laišką draugui arba patį gražiausią nuo medžio nukritusį lapą (geltonai raudoną arba raudonai geltoną).

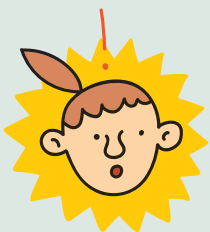

– Jeigu ant šalmo nuspieščiau saulę, visos dienos jums būtų saulėtos!

– Jau ir dabar tu mums kaip saulė.
Kartais galėtum taip ryškiai ir nebešviesti.

– Pažiūrėkit, mano galva penkis
kartus saugesnė!

BUDRUMAS IR ATSARGUMAS KELYJE

Vaikai, eidami šaligatviu, pėsčiųjų taku, pėsčiųjų ir dviračių taku, kirsdami gatvę ar kitaip dalyvaudami eisme (važiuodami dviračiu, elektriniu paspirtuku), privalo

visada išlikti budrūs, susikaupę, atidūs, stebėti aplinką ir girdėti, kas vyksta aplinkui. Vadinas, nesiblaškyti, nedėvėti ausinių, nežiūrėti į telefono ekraną.

AR ŽINAI, KAD...

Visuomet išlikdamas budrus, gali greičiau sureaguoti į kylantį pavojų (pastebėti jį ar išgirsti) ir taip apsaugoti ne tik save, bet ir aplinkinius.

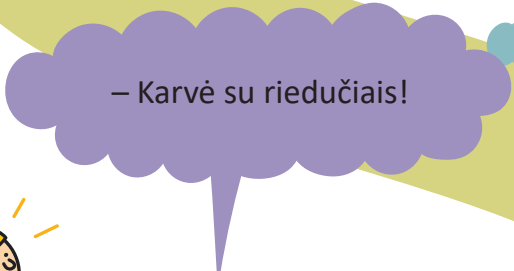
TIESA AR PRAMANAI?

- Jeigu važiuodami dviračiu ar elektriniu paspirtuku vaikai per ausines klausosi raminančios muzikos, jau ties pirmu posūkiu dažniausiai užmiega. O tuomet įsivaizduoja, kad važiuoja ne gatve, bet sapnuose. Tai pavojinga, nes tokiame sapne užsigavus dar ilgai skauda ir tikrame gyvenime.
- Vaikai, kurie klausosi trankios ir garsios muzikos, važiuodami pradeda galva linksėti į muzikos ritmą ir iš šono atrodo tarsi žirafos ar antys.

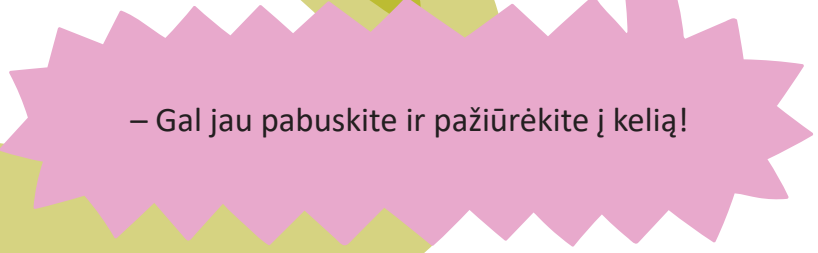

– Aš sapnuoju ar iš tikrųjų priekyje – karvė?

– Karvė su riedučiais!

– Gal jau pabuskite ir pažiūrėkite į kelią!

VAŽIAVIMAS DVIRAČIU

Važiuoti dviračiu važiujama keliai dalimi gali:

- vaikai nuo 14 metų;
- vaikai nuo 12 metų – tik išklause mokymus ir turintys mokyklos išduotą dviratininko pažymėjimą;
- vaikai nuo 8 metų – tik prižiūrimi suaugusiojo.

Važiuoti dviračiu leidžiama dviračių, pėsčiųjų ir dviračių takais arba dviračių juostomis kuo arčiau jų dešiniojo krašto. Jei jų nėra, tada tam tinkamu kelkraščiu. Dviračio vairuotojas privalo duoti kelią pėstiesiems, neturi jiems trukdyti ar kelti pavojaus. Pro pėsčiąjį leidžiama važiuoti greičiu, pana-

šiu į pėsčiojo greitį (maždaug 3–7 km/val.), ir palikus saugų atstumą iš šono. Jei eismą reguliuoja šviesoforas, privaloma paisyti jo signalų.

Dar labai svarbu! Dviratis turi turėti tvarkingą stabdį ir garso signalą, ant ratų stipinų iš abiejų pusių pritvirtintus oranžinius šviesos atšvaitus. Dviračio gale turi būti raudonas šviesos atšvaitas arba raudonos šviesos žibintas, o priekyje – baltos šviesos žibintas. O kad kelyje būtum dar saugesnis, važiuodamas dviračiu dėvėk ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais ir būk užsiėgęs dviratininko šalimą. Tada tave tikrai visi matys!

AR ŽINAI, KAD...

Jeigu dviračio vairą laikysi abiem rankomis ir elgsiesi atsakingai, kelionės tikslą pasieksi saugiau.

TIESA AR PRAMANAI?

Važiuojant dviračiu draudžiama įsikibti į kitas transporto priemones, tačiau nieko nepasakyta apie įsikibimą į gyvūnus. Tad vaikai, kurie važiuodami dviračiu įsikibs į arklio uodegą, išmoks labai gerai žvengti (kartais gali net pamiršti, kaip kalbėti), o tie, kurie įsikibs į papūgos snapą, – akimirksniu pavirs piratais.

– Žiūrėkit, važiuoju be rankų!

– Žiūrėkit, važiuoju be dantų!

– Man atrodo, kad jis važiuoja be proto...

VAŽIAVIMAS ELEKTRINIU PASPIRTUKU

Elektriniu paspirtuku (kaip ir elektrine riedlente, vienaračiu, riedžiu) leidžiama važiuoti tik po vieną ir tik nuo 16 metų.

Nuo 14 metų leidžiama važiuoti tik išklausiems mokymus ir turintiems mokyklos išduotą pažymėjimą.

Elektriniu paspirtuku leidžiama važiuoti dviračių takais, pėsčiųjų ir dviračių takais,

dviračių juostomis, o jei jų nėra – kelkraščiu, šaligatviu, važiuojamosios kelio dalies kraštine dešine eismo juosta (kuo arčiau jos dešiniojo krašto).

Gyvenamojo namo kieme elektriniu paspirtuku važiuoti gali visi vaikai, tačiau jaunesnius nei 10 metų vaikus privalo prižiūrėti suaugęs žmogus.

AR ŽINAI, KAD...

Važiuodamas elektriniu paspirtuku esi toks pats svarbus eismo dalyvis kaip ir visi kiti.

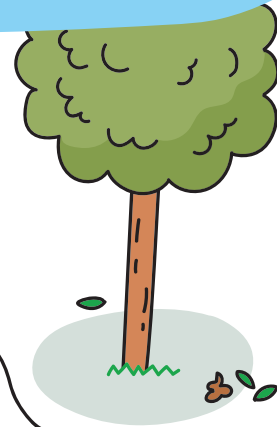
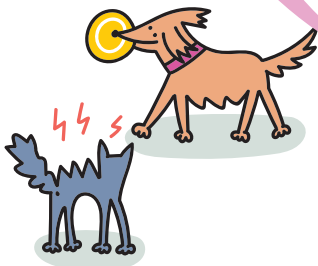
TIESA AR PRAMANAI?

- Jeigu pamirši įkrauti akumuliatorių, elektrinis paspirtukas labai greitai gali pavirsti paprastu paspirtuku (be variklio).
- Paprastą paspirtuką (be variklio) galima įkrauti sveikai valgant ir ilgai miegant – būsi sveikesnis, stipresnis, todėl ir važiuoti pavyks kur kas greičiau.

– Čia mano elektrinis paspirtukas!

– O čia mano! Jo toks vardas – Elektrinis Paspirtukas.
Esu dar per mažas, kad turėčiau tikrą, tai bent
šuniuką taip pavadinau.

– Tavo elektrinis paspirtukas gražesnis.

SAUGUS ĖJIMAS

Vaikai, kaip ir kiti pėstieji, privalo eiti šaligatviais, pėsčiųjų takais arba pėsčiųjų ir dviračių takais (pėstiesiems skirta puse), o ten, kur jų nėra, – kelkraščiu. Jeigu jų nėra, leidžiama judėti viena eile važiuojamosios kelio dalies pakraščiu.

Kelkraščiu arba važiuojamosios kelio dalies pakraščiu pėstieji turi judėti prieš

transporto priemonių važiavimo kryptį, tai yra kairiaja kelio puse, kad matytų prieš save atvažiuojančius automobilius ar kitas transporto priemones.

Jei važiuoji riedučiais, neelektrine riedlente ar neelektriniu paspirtuku, gatvėje esi pėsčiasis ir privalai vadovautis pėsčiųjų taisyklėmis.

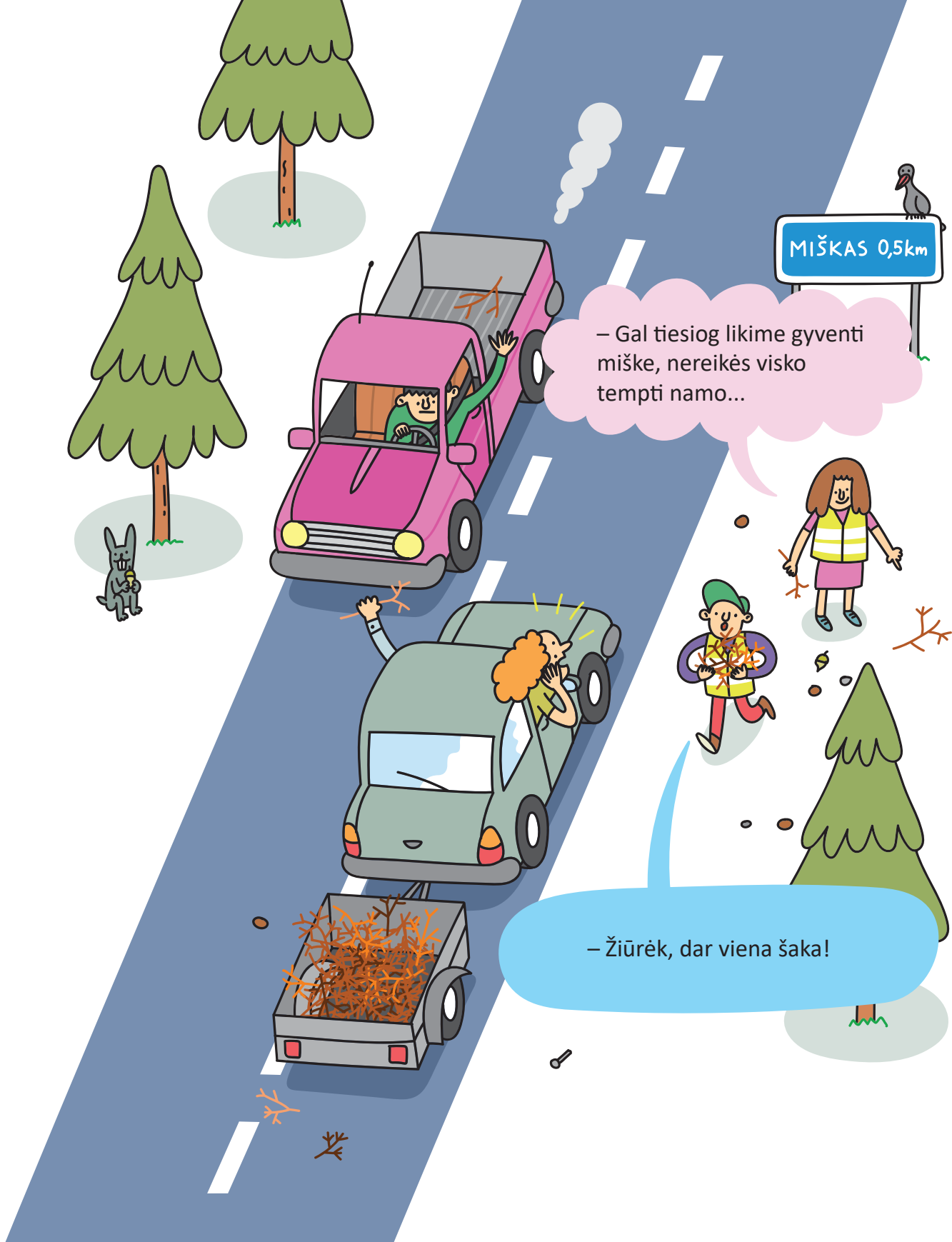
AR ŽINAI, KAD...

Kuo daugiau vaikščiosi gryname ore, tuo sveikesnis ir stipresnis būsi.

TIESA AR PRAMANAI?

Nueidamas penkis kilometrus vaikas dažniausiai suranda bent keturis akmenukus (arba kaštonus), bent tris šakas (arba giles) ir bent vieną varžtą (arba metalo plokštelę), kuriuos įprastai parsineša namo. Visas šitas turtas metams bėgant tampa vis vertingesnis, o mama vis labiau jo pavydi (todėl prašo atiduoti).

MIŠKAS 0,5km

– Gal tiesiog likime gyventi miške, nereikės visko tempti namo...

– Žiūrėk, dar viena šaka!

ATŠVAITŲ NAUDOJIMAS

Atšvaitas – tai šviesą atspindintis elementas, jis pats nešviečia. Atšvaitas ar kitas šviesą atspindintis elementas yra privalomas ir būtinas (ir madingas) pėsčiajam tamsiuoju paros metu ar esant blogam matomumui, ypač neapšviestuose keliuose.

Atšvaitas turi būti gerai matomas kitiems eismo dalyviams. Jis negali būti paslėptas po drabužiais, pažastimi,

kuprine, rankine.

Pakabinamas atšvaitas, pervertas virvele ar grandinėle, tvirtinamas prie viršutinio drabužio (kišenės) dešinėje pusėje, kad švytuotų žmogaus kelių aukštyje.

Juostinis-spyruoklinis atšvaitas tvirtinamas ant viršutinio drabužio rankovės truputį aukščiau riešo arba ant blauzdos.

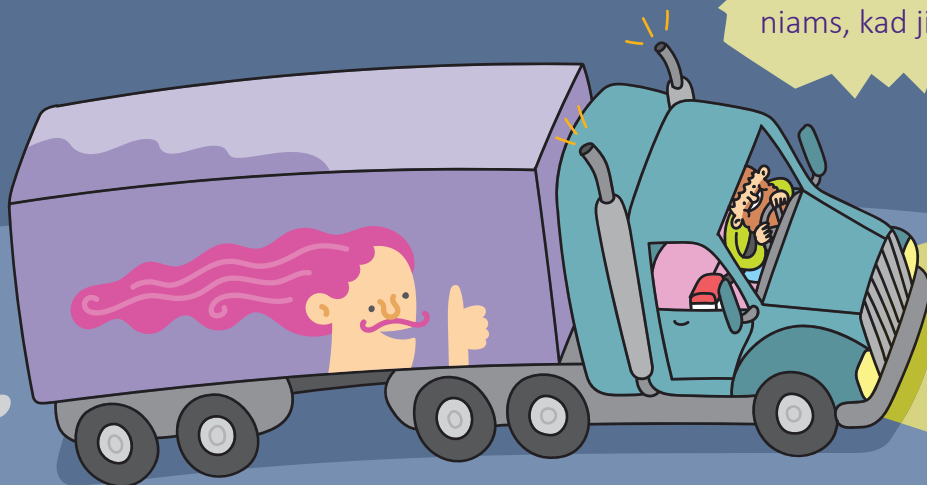
Turint vieną atšvaitą, jis tvirtinamas prie drabužių dešinėje pusėje.

AR ŽINAI, KAD...

Du atšvaitai visuomet geriau negu vienas, o trys – geriau negu du.

TIESA AR PRAMANAI?

Jeigu nusidažysi plaukus specialia šviesą atspindinčia spalva, tuomet net ir pamiršęs atšvaitą kelyje būsi saugus ir lengvai pastebimas. Miegančiam tėčiui plaukų nedažyk, tačiau pasirūpink atšvaitais savo augintiniams, kad jie taip pat būtų saugūs.

– Kas šviečia, bet nešildo?

– Sakyk – atšvaitas.

– Televizorius?

KAIP TEISINGAI PEREITI PLAČIĄ GATVĘ PER PĖSČIŪJŲ PERĖJĄ

Netiesa, kad tereikia rasti pėsčiųjų perėją ir drąsiai ja žygiuoti, nes visi drausmingi vairuotojai tave praleis. Plačios gatvės – pačios pavojingiausios. Jei pirma juosta važiuojantis vairuotojas sustoja tavęs praleisti, antra ar trečia juosta važiuojantieji gali tavęs nepastebėti arba nespėti sustabdyti, todėl perėjus vieną juostą būtina stabtelėti ir įsitikinti, kad perėja laisva – ar nėra atvažiuojančių transporto priemonių, ar jos taip pat sustojo tavęs praleisti. Stabtelėti reikia ir prieš kelio vidurį.

Prieš eidamas per pėsčiųjų perėją:

1. **Sustok** toliau (bent per žingsnį) nuo važiuojamosios kelio dalies krašto.

2. **Apsidairyk** – ne tik žiūrėk, bet ir matyk, kas vyksta važiuojamojoje kelio dalyje. Pažiūrėk į kairę, į dešinę, dar kartą – į kairę.

3. **Įsiklausyk** – ne tik klausykis, bet ir girdėk.

4. **Įženk** į važiuojamąją kelio dalį (pėsčiųjų perėją) tik įsitikinęs, kad tai saugu. Eik dešine pėsčiųjų perėjos puse. Nedelsk. Nestoviniuok.

Jei nespėjai pereiti važiuojamosios kelio dalies, sustok saugumo salelėje arba ant paženklintos ar įsivaizduojamos linijos, skiriančios priešingų krypčių transporto srautus. Baik eiti per važiuojamąją kelio dalį tik įsitikinęs, kad eiti saugu.

AR ŽINAI, KAD...

Pereiti plačią gatvę per perėją visuomet drąsiau, jeigu tai darai su grupe kitų pėsčiųjų.

TIESA AR PRAMANAI?

Kuo platesnė gatvė, tuo ilgesnė perėja. Kuo gatvė siauresnė, tuo perėja trumpesnė. Ilgiausia perėja – tiltas, kuriam įveikti gali prireikti visos dienos (nepamiršk įsidėti užkandžių!). O trumpiausią perėją galima įveikti vienu žingsniu (panašiai kaip didelę balą!).

– Jeigu tiltas irgi yra perėja, tai kodėl ant jo nėra nupieštų baltų linijų?

– Aha! Ir požeminėje perėjoje nėra!

– Gal dažai baigėsi?

KAI APLINKUI TIKRAI NĖRA PERĖJOS

Jei gerai apsidairius pėsčiųjų perėjos tikrai nematyti, į kitą kelio

pusę galima pereiti sankryžose pagal šali-gatvių arba kelkraščių liniją.

AR ŽINAI, KAD...

Kirsdamas kelią būk nuspėjamas, nesiblaškyk ir neskubėk (bėgdamas per gatvę nesutaupysi nė vienos sekundės). Be to, draugai tavęs visuomet palauks, net jeigu ir labai vėluoji.

TIESA AR PRAMANAI?

- Grybaujant miške daug lengviau rasti šimtą baravykų negu vieną perėją.
- O miesto centre daug lengviau rasti šimtą perėjų negu vieną baravyką. Nebent ieškosi artimiausioje parduotuvėje.

– Mūsu namuose nēra nē vienos perējos.

– Štai kodēl taip sunku vakare nueiti nusiprausti!

KAI APLINKUI NĖRA NEI PERĖJOS, NEI SANKRYŽOS

Jei važiuojamąją kelio dalį reikia pereiti ten, kur nėra nei pėsčiųjų perėjos, nei sankryžos, leidžiama eiti statmenai į abi puses gerai apžvelgiamose vietose (kur nėra kelio

vingio, matomumo neužstoja stovintis automobilis, medžiai ar krūmai). Bet būtina įsitikinti, kad eiti saugu.

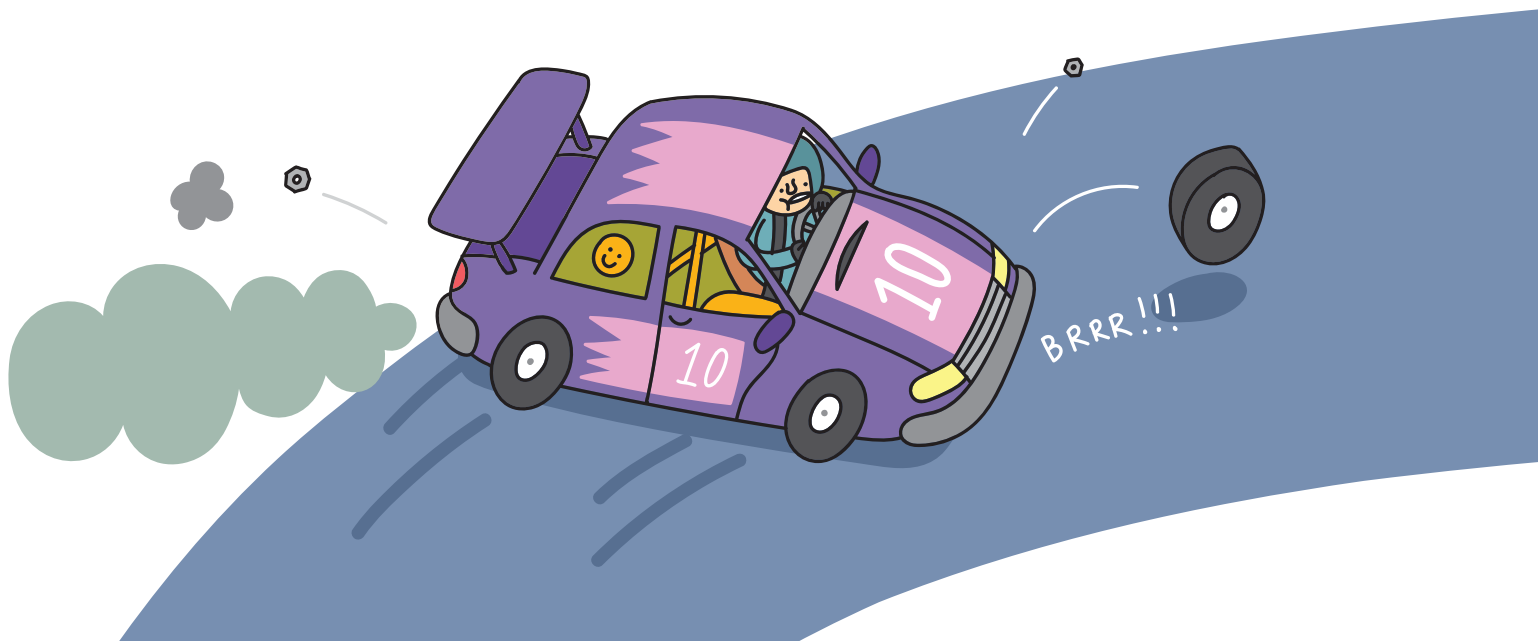
AR ŽINAI, KAD...

Eidamas per gatvę prisimink, kad neužtenka pastebėti artėjančių transporto priemonių ir kitų eismo dalyvių – lygiai taip pat svarbu, kad ir jie pastebėtų tave.

TIESA AR PRAMANAI?

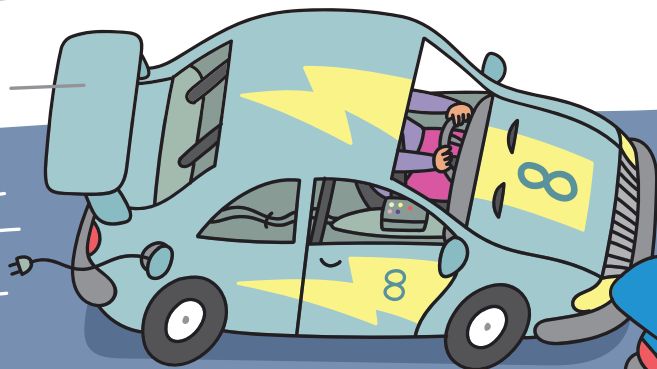
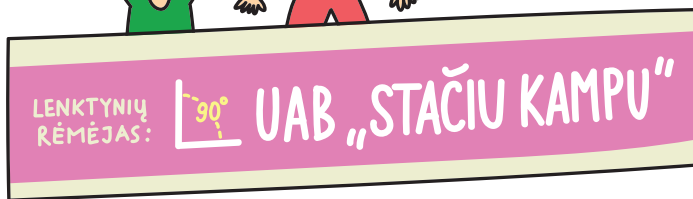
Lenktynių trasos taip pat neturi nei perėjų, nei sankryžų, tačiau nuo jų laikykitės kuo atokiau (geriausia tribūnose arba specialiai žiūrovams įrengtose vietose).

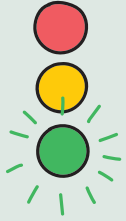
Ir jeigu negirdi automobilio, dar nereiškia, kad jis neartėja – kai kurie automobiliai neskleidžia jokio garso (išsiaiškink, kokie?!)

– Ką reiškia „pereiti kelią statmenai“?

– Reiškia, kad dar nesimokei geometrijos!

ŽALIAS ŠVIESOFORO SIGNALAS

Žalias signalas – galima eiti, važiuoti. Žalias mirksintis signalas – eismas leidžiamas, bet laikas

baigiasi ir netrukus šviesoforo signalas pasikeis (įsijungs draudžiamasis signalas).

AR ŽINAI, KAD...

Tokio šviesoforo signalo kaip „netrukus bus žalia“ arba „ką tik buvo žalia“ nėra.

TIESA AR PRAMANAI?

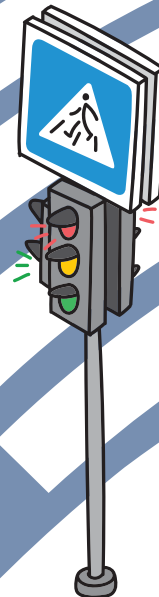
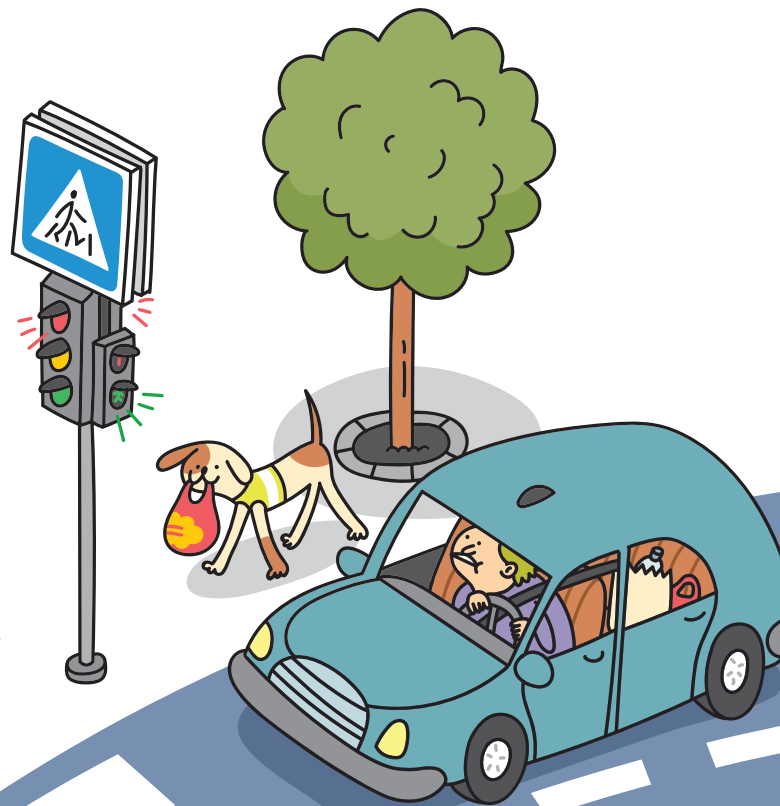
- Šviesoforą sudaro tokios pačios spalvos kaip ir Lietuvos vėliavą, skiriasi tik jų eilės tvarka.
- Tokios pačios spalvos sudaro ir vaisių salotas, pagamintas iš bananų, braškių ir kivių.

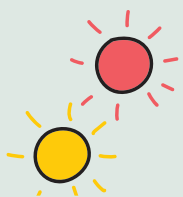

– ...Žalia – tai laukų spalva...

– Gal jau galime eiti per perėją? Kol baigsi deklamuoti, vėl užsidegs raudona...

RAUDONAS IR GELTONAS ŠVIESOFORO SIGNALAI

Raudonas signalas – draudžiama eiti, važiuoti.

Geltonas signalas – draudžiama eiti, važiuoti. Geltonas mirksintis signalas leidžia

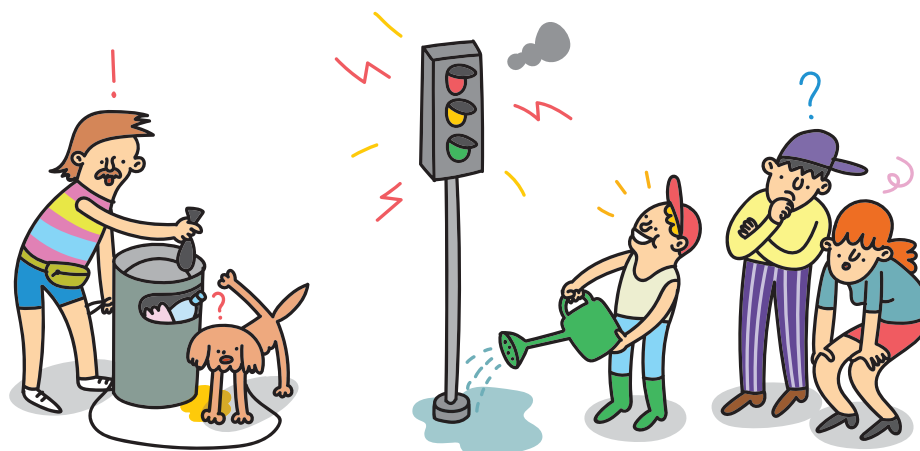
eiti, važiuoti ir informuoja, kad sankryža arba pėsčiųjų perėja nereguluojama (pavyzdžiui, šviesoforas yra sugedęs).

AR ŽINAI, KAD...

Jeigu kas nors perėjo gatvę degant raudonam šviesoforo signalui, dar nereiškia, kad ir kiti turėtų taip elgtis. Parodyk gerą pavyzdį ir primink Kelių eismo taisykles jas pamiršusiems.

TIESA AR PRAMANAI?

Močiutės šiltnamyje galima pasijusti tarsi prie sankryžos su šimtais šviesoforų. Geltoni ir raudoni pomidorai, žali agurkai. Ir kuo daugiau juos laistysi, tuo ryškiau tie šviesoforai švies ir bus skanesni. Po viešnagės pas močiutę svarbiausia nepradėti vaikščioti gatvėmis su laistytuvu ir laistyti tikrų šviesoforų.

– Močiute, o ką tavo šiltnamyje veikia varlė?

– Laukia, kol ją pabučiuosi.

GERAS MATOMUMAS

Dalyvaujant eisme prieš priimant bet kokį sprendimą svarbu įsitikinti, kad matomumas yra geras – kelio neužstoja medžiai, krūmai, automobiliai ar kitos transporto priemonės, kalnas, įkalnė.

Išlipus iš automobilio arba autobuso (vi-

suomet – tik per dešinę pusę), pirmiausia reikia palaukti, kol transporto priemonė nuvažiuos, ir tik tada, kai matomumas bus gana geras, apsižvalgius ir įsitikinus, kad saugu, galima pereiti į kitą kelio pusę.

AR ŽINAI, KAD...

Kuo arčiau atsistosi, tuo daugiau pamatysi. Kuo daugiau pamatysi, tuo geriau ir saugiau pasirinksi!

TIESA AR PRAMANAI?

Vaikams, kurie ilgai neina į kirpyklą arba nesišukuoja, daug sunkiau pereiti gatvę, važiuoti dviračiu ar kitaip dalyvauti eisme, nes ant akių krentantys plaukai jiems trukdo gerai matyti.

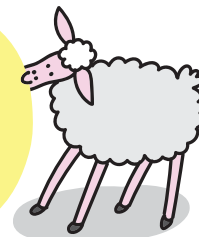

– Laikas į kirpyklą!

– Jau geriau gyvensiu miške, negu leisiuosi kerpamas kaip kokia avis!

– Na, tuomet pradėkime krauti daiktus, laikas į mišką!

NESTOVINIUOK KELYJE

Kelyje negalima stoviniuoti arba kitaip delsti – rištis batą, ieškoti

skambančio mobiliojo telefono, plepėti su draugu.

AR ŽINAI, KAD...

Eidamas per gatvę tu esi pats svarbiausias ir įdomiausias įvykis, o apie visus kitus įvykius ir nuotykius pagalvosi atsidūręs kitoje gatvės pusėje.

TIESA AR PRAMANAI?

Leidimą stoviniuoti kelyje turi tik policijos žirgas ir nuo upės atslinkęs rūkas. Visi kiti, įskaitant iš mokyklos grįžtančius vaikus ir į naktinį pasivaikščiojimą išsiruošusius ežius, jame stoviniuoti negali.

- Norėčiau sustabdyti laiką!

- Pirmą pereik kelią, o tada jau galėsi daryti, ką nori!

NEBĖK PER GATVĘ

Per gatvę negalima bėgti, negalima joje netikėtai ar staigiai keisti ėjimo krypties ir kitaip sukelti pavojaus kitiems eismo dalyviams.

Taip pat šalia gatvės reikia vengti aktyvių žaidimų – vasarą nežaisti su kamuoliu, o žiemą – nečiuožinėti nuo kalniukų, kurie yra pernelyg arti važiuojamosios kelio dalies.

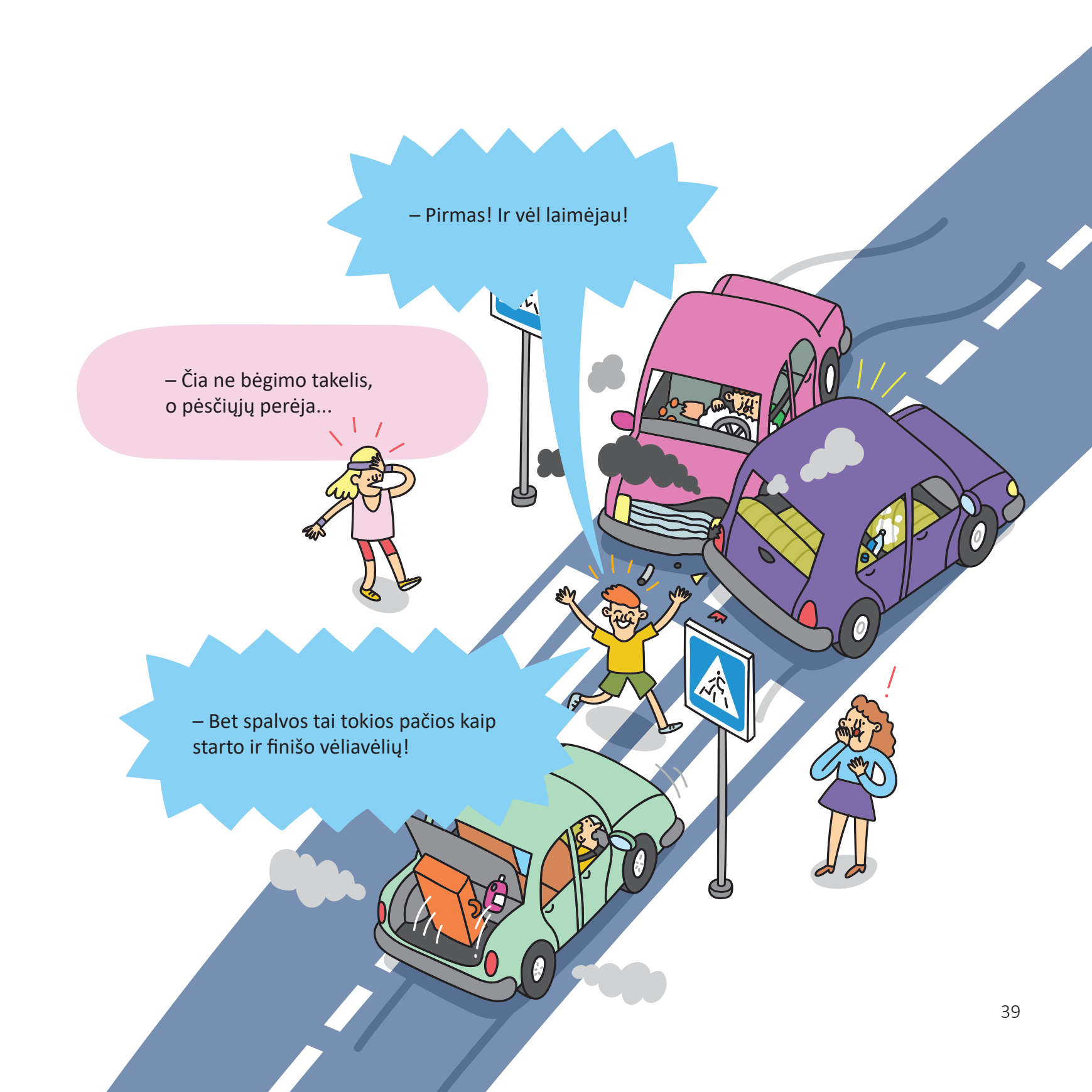
AR ŽINAI, KAD...

Bėgdamas per kelią išgąsdinsi ne tik vairuotojus (automobilių, dviračių), bet ir kitus pėsčiuosius.

TIESA AR PRAMANAI?

Bėgdamas per kelią vaikas tampa panašus į nedidelę stirną. Jeigu vaikas per gatvę bėgioja nuolat (bent penkis kartus per dieną), didelė tikimybė, kad netrukus jis apsigyvens miške ir pradės maitintis šakelėmis bei lapais.

– Pirmas! Ir vēl laimēju!

– Čia ne bēgimo takelis,
o pėsčijų perēja...

– Bet spalvos tai tokias pašos kaip
starto ir finišo vēliavēlių!

AUTOMOBILIAI SU ŠVYTURĖLIAIS IR SPECIALIAISIAIS GARSO SIGNALAIS

Visi eismo dalyviai privalo nedelsdami duoti kelią artėjančioms specialiosioms transporto priemonėms (policijos, gaisrinės, greitosios medicinos pagalbos) su įjungtais mėlynais ir raudonais arba tik mėlynais švyturėliais ir specialiaisiais garso

signalais, taip pat jų lydymoms transporto priemonėms.

Pėstieji neturi pradėti eiti per važiuojamąją kelio dalį, o esantys važiuojamojoje kelio dalyje privalo nedelsdami iš jos pasitraukti.

AR ŽINAI, KAD...

Švyturėlius ir garsinius signalus lengviau pastebėti ir išgirsti, kai akys atidžiai stebi, kas vyksta aplink, o ausys neuždengtos ausinėmis. Švyturėliais ir specialiaisiais garso signalais įspėjama ne tik apie greitosios medicinos pagalbos, policijos ar gaisrinės automobilius, bet ir apie aukštas pareigas užimančius svečius iš kitų valstybių (Prancūzijos Respublikos Prezidentą, Švedijos karalių ir kt.).

TIESA AR PRAMANAI?

Švyturėliais ir specialiaisiais garso signalais įspėjama ir apie pergalę švenčiančių sportininkų autobusą. Visuomet reikia pasitraukti iš kelio ir juos praleisti. Net jeigu palaikai visai kitą krepšinio komandą.

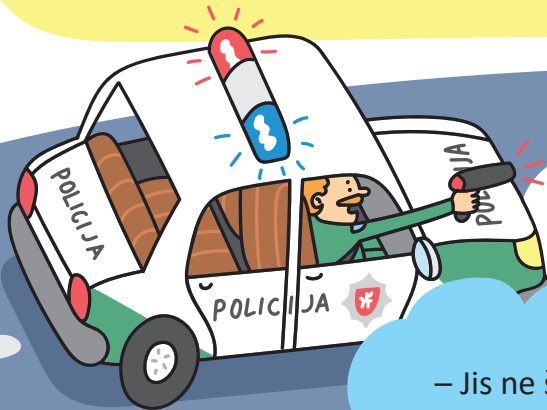
– Norėčiau tokio švyturėlio
ant kepurės!

– O aš – garsinio signalo!

uūuūuū!!!

– Garsinis signalas galėtų būti tavo brolis –
mes jau dabar kieme girdime, kaip jis
kiekvieną vakarą šūkauja.

– Jis ne šūkauja, o mokosi dainuoti!

ĖJIMAS DVIRAČIŲ TAKU, AUTOMAGISTRALE AR GREITKELIU

Pėsčiomis draudžiama eiti ne tik greitkeliu ir automagistrale, bet ir dviračių taku, dviračių juostomis, dviračių pervažą, taip

pat kirsti važiuojamąją kelio dalį tose vietose, kur yra transporto ar pėsčiųjų atitvarų.

AR ŽINAI, KAD...

Dideliu greičiu judančias transporto priemones (automobilį, motociklą ar dviratį) yra labai sunku (kartais netgi neįmanoma) sustabdyti, net ir laiku tave pastebėjus. Nesipainiok jų kelyje!

TIESA AR PRAMANAI?

Eidamas dviračių taku, automagistrale ar greitkeliu vaikas yra panašus į lėtai šliaužiančią sraigę. O sraigėi – nei ledų, nei pyragėlių, tik lapai ir lapai.

A cartoon illustration of a classroom. A teacher with curly orange hair, wearing a pink and white striped shirt and a red skirt, stands at the front pointing at a blackboard. The blackboard shows a road with cars and red 'X' marks indicating accidents. Three students are seated at desks: a girl with brown hair in a yellow shirt, a white sheep, and a grey rabbit. The rabbit is holding a book titled 'DARBAI ŠEŠIENAI'. A yellow bicycle is leaning against a desk. A potted plant with a pink flower is in the corner. A door is visible in the background. Three speech bubbles contain text in Lithuanian.

– Kokių prisimenate patarlių?

– Negerk iš balos, ožiuku pavirsi.

– Neik dviračių taku, dviračiu pavirsi!

RIEDUČIAI, RIEDLENTĖS IR PASPIRTUKAI (NEELEKTRINIAI, BE VARIKLIO) KELYJE

Važiuojamąją kelio dalimi, išskyrus gyvenamąją zoną, negalima važiuoti riedučiais, neelektrinėmis riedlentėmis ar paprastais

paspiirtukais. Jie trukdo eismui ir gali tapti eismo įvykių priežastimi.

AR ŽINAI, KAD...

Triukus riedlentėmis ir paspiirtukais daug geriau pavyksta atlikti ne gatvėje, o tam specialiai pritaikytose vietose!

TIESA AR PRAMANAI?

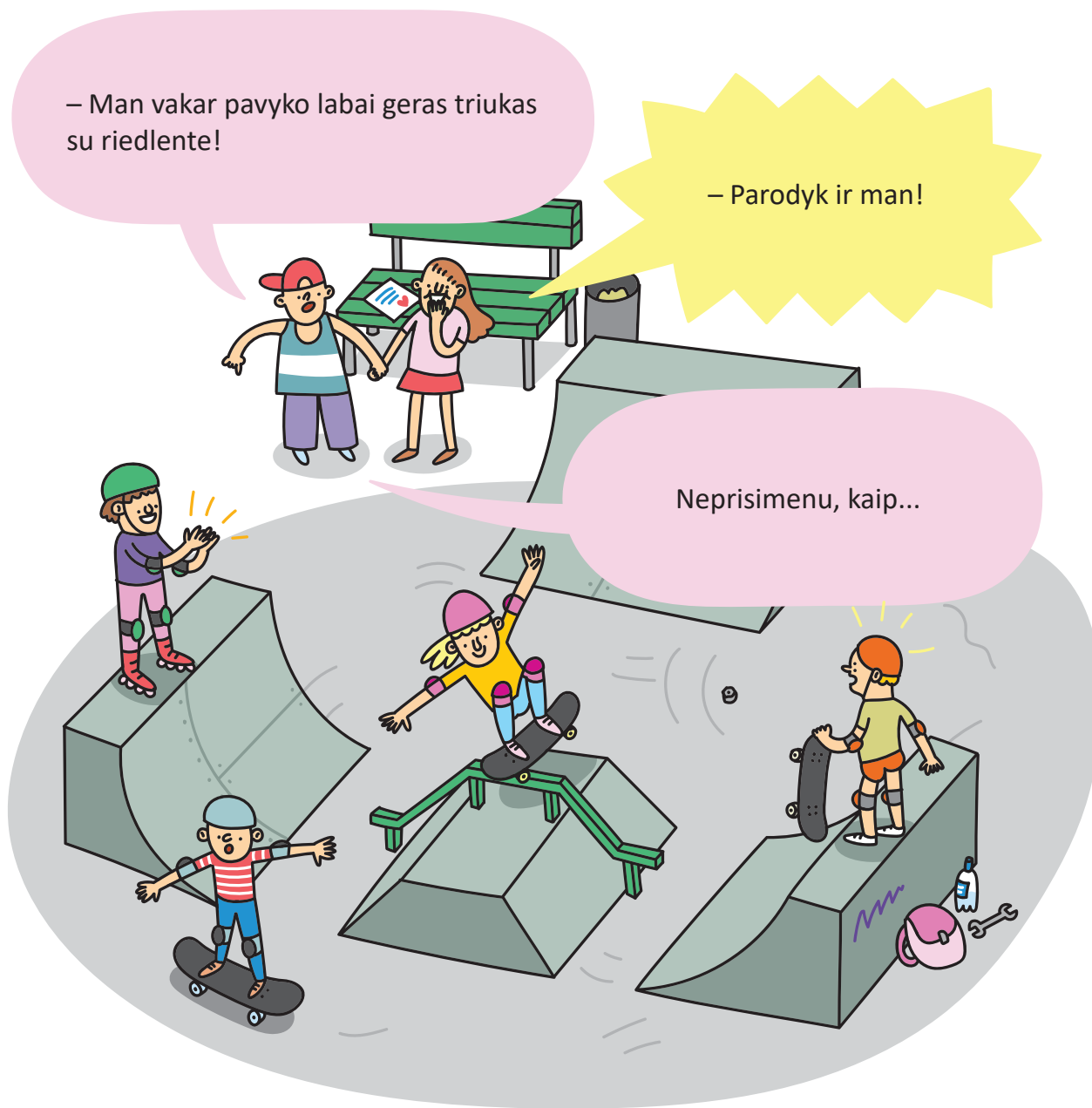
Riedučiai yra batai su ratukais. Riedlentė yra lenta su ratukais. O paspiirtukas yra ta pati riedlentė, tik su ilga kastuvo rankena.

– Man vakar pavyko labai geras triukas su riedlente!

– Parodyk ir man!

Neprisimenu, kaip...

AUTOBUSO LAUKIMAS

Stotelėje autobuso reikia laukti ramiai ir susikaupus. Negalima šokinėti, stumdytis ir bėgti į važiuojamąją kelio dalį patikrinti, ar kartais neatvažiuoja autobusas. Be to, reikia stovėti toliau nuo va-

žiuojamosios kelio dalies krašto (bent pusę metro), kad važiuodamas autobusas tavęs nekliudytų. Labai svarbu į autobusą lipti ir iš jo išlipti tik autobusui visiškai sustojus.

AR ŽINAI, KAD...

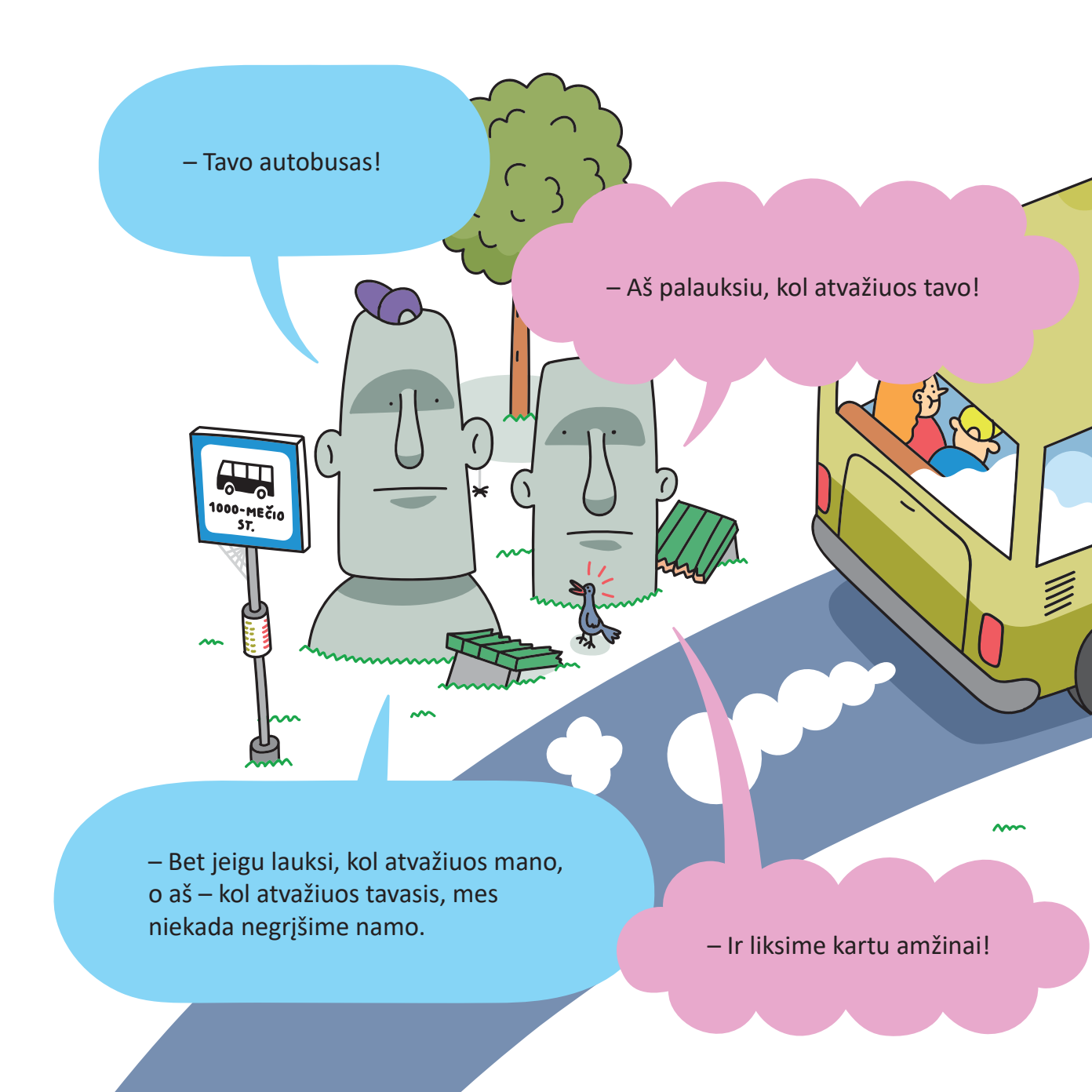
Į stotelę atvykęs autobusas visuomet sustoja toje pačioje vietoje ir palaukia, kol visi keleiviai sulips (jeigu nežioplinėsi, tikrai spėsi tai padaryti).

Jeigu autobusas pravažiuo pro stotelę ir nesustoja, vadinas, supainiojai stoteles (sėkmės kitą kartą!).

TIESA AR PĖRMANAI?

Jeigu pastebėjai, kad tavo autobusas jau atvažiuoja, tik ne į stotelę, kurioje lauki, o esančią kitoje gatvės pusėje, jokia būdu nesusigundyk į tą autobusą įsėsti. Kitaip kelionė vietoj penkiolikos minučių gali užtrukti kelias valandas.

– Tavo autobusas!

– Aš palauksiu, kol atvažiuos tavo!

– Bet jeigu lauksi, kol atvažiuos mano,
o aš – kol atvažiuos tavasis, mes
niekada negrįšime namo.

– Ir liksime kartu amžinai!

AUTOBUSE

Keliaujant autobusu būtina atsisėsti. Jei nėra laisvų vietų, reikia abiem rankomis tvirtai laikytis už turėklų

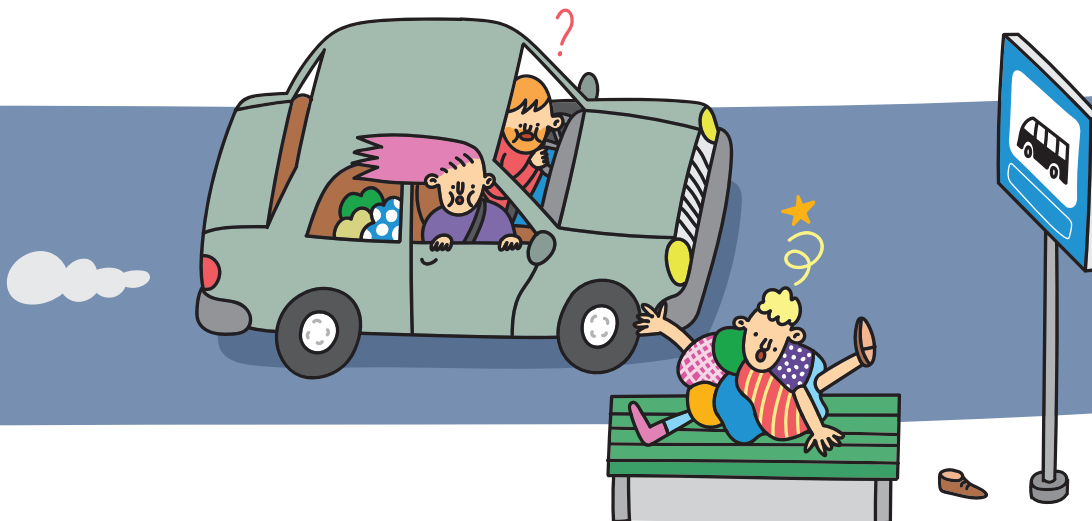
ar specialių rankenų. Taip pat svarbu elgtis pagarbiai, netriukšmauti, netrukdyti kitiems keleiviams.

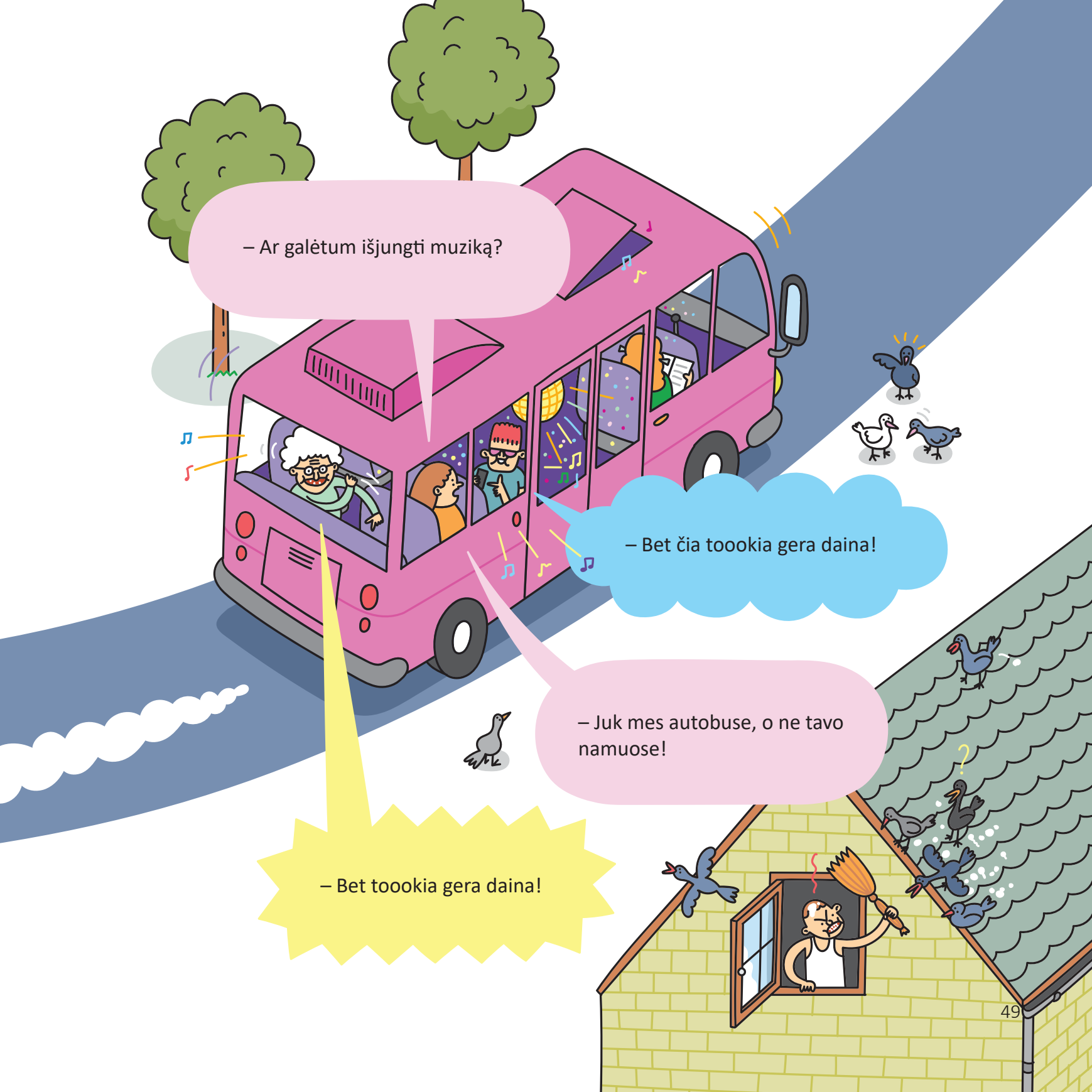
AR ŽINAI, KAD...

Jeigu važiuodamas autobusu laikysiesi tik už draugo, o draugas – tik už tavęs, tai iš tikrųjų jūs abudu už nieko nesilaikysite ir kelsite pavojų sau bei aplinkiniams.

TIESA AR PĖRAMANAI?

Jeigu autobuse stovėsi nesilaikydamas už specialių rankenų, labai greitai sužinosi, kaip jaučiasi skalbiniai besisukančioje skalbimo mašinoje.

– Ar galētum išjungti muzikā?

– Bet čia tookia gera daina!

– Juk mes autobuse, o ne tavo namuose!

– Bet tookia gera daina!

GELEŽINKELIO BĖGIAI

Geležinkelio bėgius galima pereiti tik per geležinkelio pervažą (perėją). Tai yra specialiai pažymėta vietą per bėgius, požeminę perėją ar pėsčiųjų viaduką. Vaiką iki 12 metų per geležinkelio perėją turėtų lydėti suaugęs asmuo.

Draudžiama kirsti perėją, kai dega raudonas šviesoforo signalas, nors užtvaras dar

nenuleistas.

Ypač atidiems reikia būti prieš geležinkelio perėją be užtvaro, o pamačius atvažiuojantį traukinį ar išgirdus jo signalą, reikia sustoti ir laukti, kol traukinys pravažiuos.

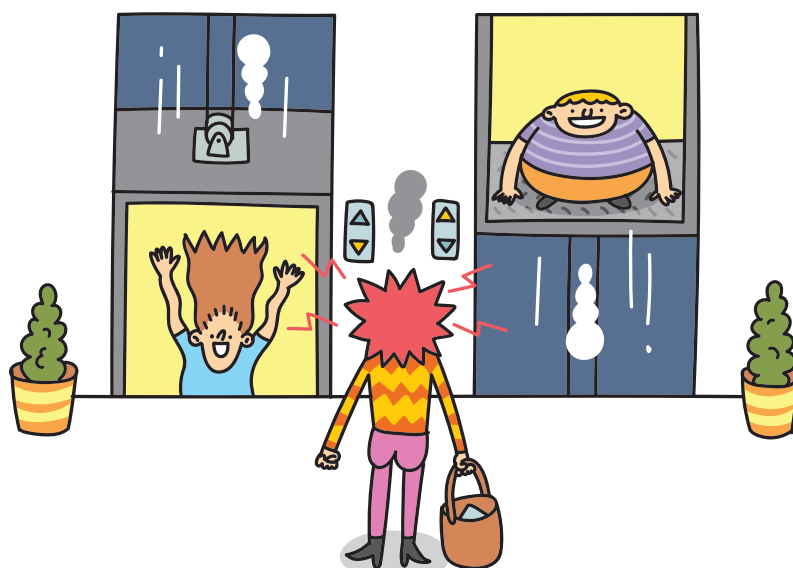
Einant per geležinkelio perėją negalima kalbėti telefonu, klausytis muzikos, naudotis ausinėmis.

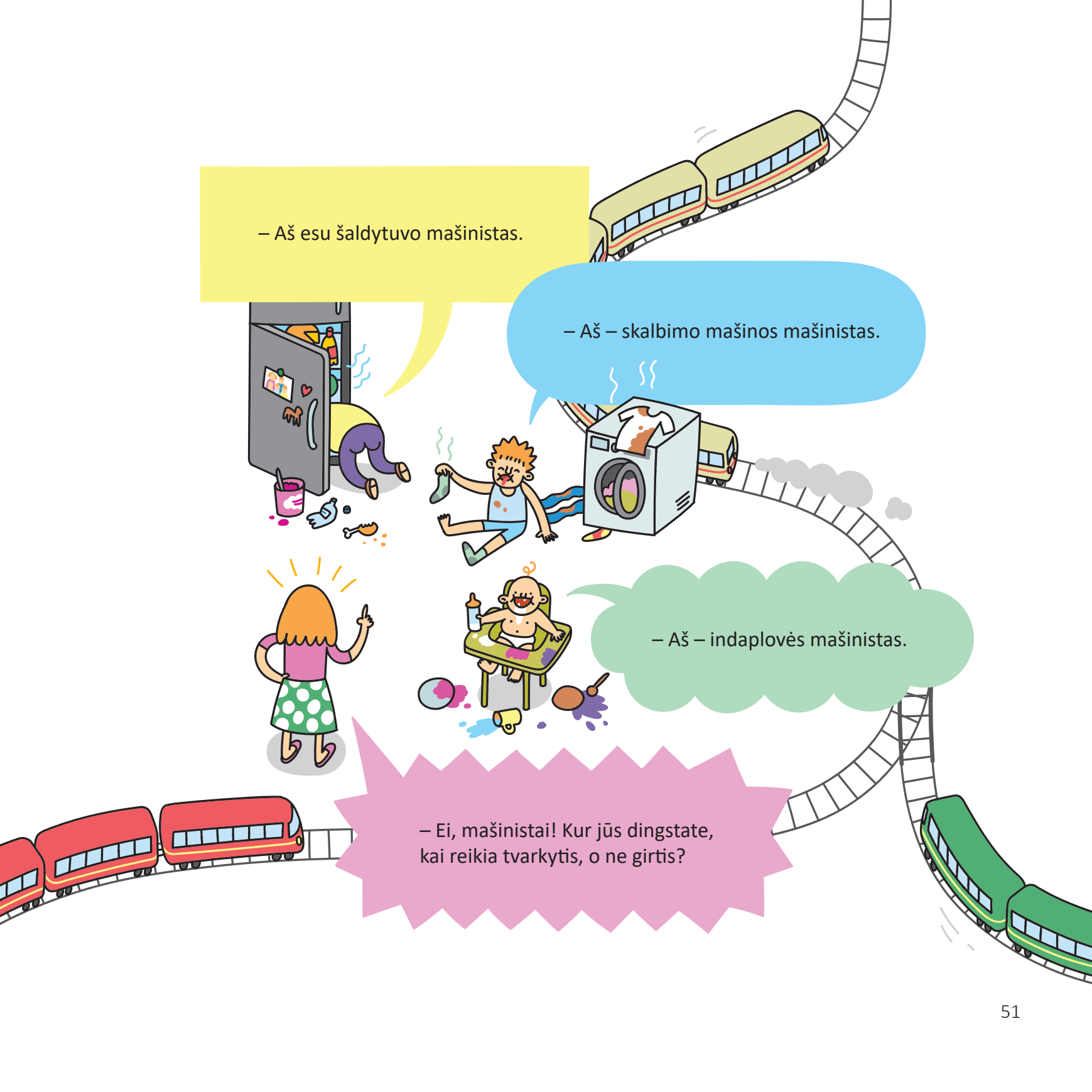
AR ŽINAI, KAD...

Traukinys yra transporto priemonė, kuri neturi vairo. Būtent todėl traukinį valdo ne vairuotojas, o mašinistas. Jis reguliuoja traukinio greitį ir judėjimo kryptį (pirmyn ir atgal).

TIESA AR PRAMANAI?

Be traukinio, dar viena transporto priemonė, kuri neturi vairo, yra liftas. Lifto mašinistu, priešingai nei traukinio, gali nesunkiai tapti kiekvienas iš mūsų.

– Aš esu šaldytuvo mašinistas.

– Aš – skalbimo mašinos mašinistas.

– Aš – indaplovės mašinistas.

– Ei, mašinistai! Kur jūs dingstate,
kai reikia tvarkytis, o ne girtis?

ŠVIESOFORO SIGNALAI PRIE GELEŽINKELIO

Baltas mirksintis šviesoforo signalas prie geležinkelio reiškia, kad galima eiti per geležinkelio pervažą (perėją), tik reikia įsitikinti, ar neatvažiuoja traukinys.

Raudonas mirksintis šviesoforo signalas prie geležinkelio reiškia, kad eiti ar važiuoti draudžiama, nes dideliu greičiu artėja traukinys.

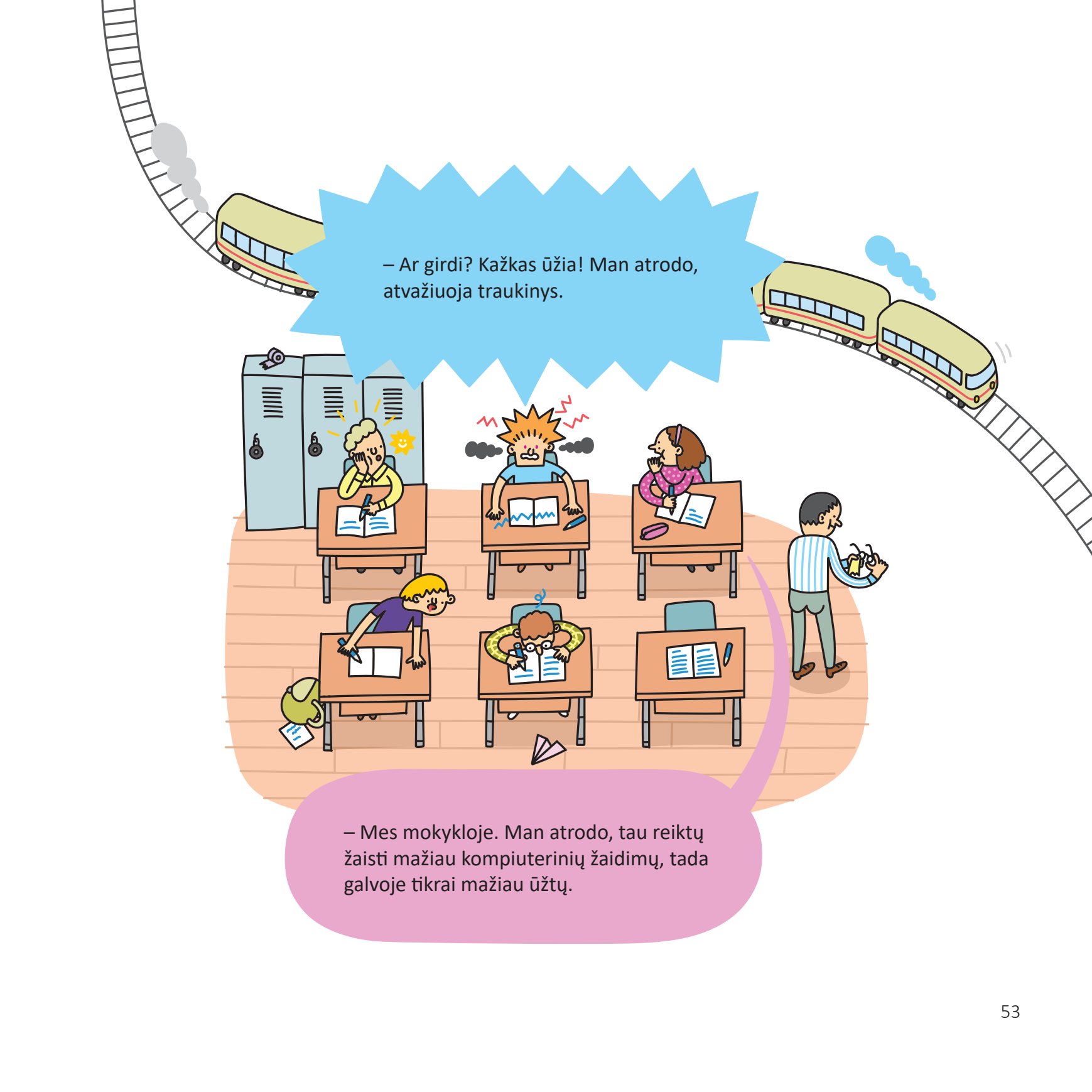
AR ŽINAI, KAD...

- Traukiniai yra daug sunkesni ir gali būti daug greitesni už automobilius. Įsivaizduok dramblių, lekiantį leopardo greičiu, – tikrai nenorėtum pasitaikyti jo kelyje!
- Jeigu mirksi baltas ir raudonas šviesoforo signalai vienu metu, vadinasi, šviesoforas prie geležinkelio yra sugedęs, būtina informuoti atsakingus asmenis.

TIESA AR PRAMANAI?

Jeigu akyse mirguliuoja net nosisukus nuo šviesoforo, vadinasi, kaltas ne šviesoforas ar traukinys, o poilsio trūkumas. Suskaičiuok, kiek liko laiko iki atostogų.

– Ar girdi? Kažkas užia! Man atrodo, atvažiuoja traukinys.

– Mes mokykloje. Man atrodo, tau reikėtų žaisti mažiau kompiuterinių žaidimų, tada galvoje tikrai mažiau užtų.

AUKŠTA ĮTAMPA GELEŽINKELYJE (APTVERTOS ELEKTRIFIKUOTOS ZONOS)

Lietuvoje vis daugiau elektrinių traukinių, bet būti šalia aukštos įtampos – pavojinga. Apie tai perspėja įspėjamieji ženklai. Nega-

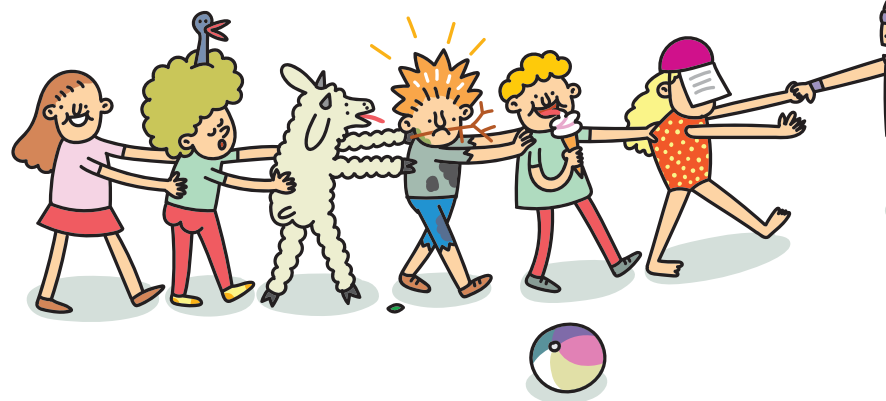
lima lipti ant pylimų, per užtvargas, mėtyti daiktų ar kitaip bandyti pasiekti elektros laidus – tai mirtinai pavojinga.

AR ŽINAI, KAD...

Nėra nė vieno tinkamo žaidimo, kurį su draugais būtų galima žaisti prie geležinkelio.

TIESA AR PRAMANAI?

Žaidimas „Traukinukas“ žaidžiamas ne prie geležinkelio ir niekaip nesusijęs su tikrais traukiniais. Jį žaidžiant, užtenka susikibti su draugais vorele stovint vienam už kito ir pabandyti nukeliauti iš taško A į tašką B.

– Kodėl traukinys vadinasi traukinys?

– Todėl, kad lokomotyvas traukia visus vagonus paskui save.

– O jeigu stumty, vadintųsi stūminys?

Paulius Norvila
Saugus kelyje

Iliustravo
Simonas Kvintas

Maketavo
Agnė Kananaitienė

Redaktorė
Regina Katkevičienė

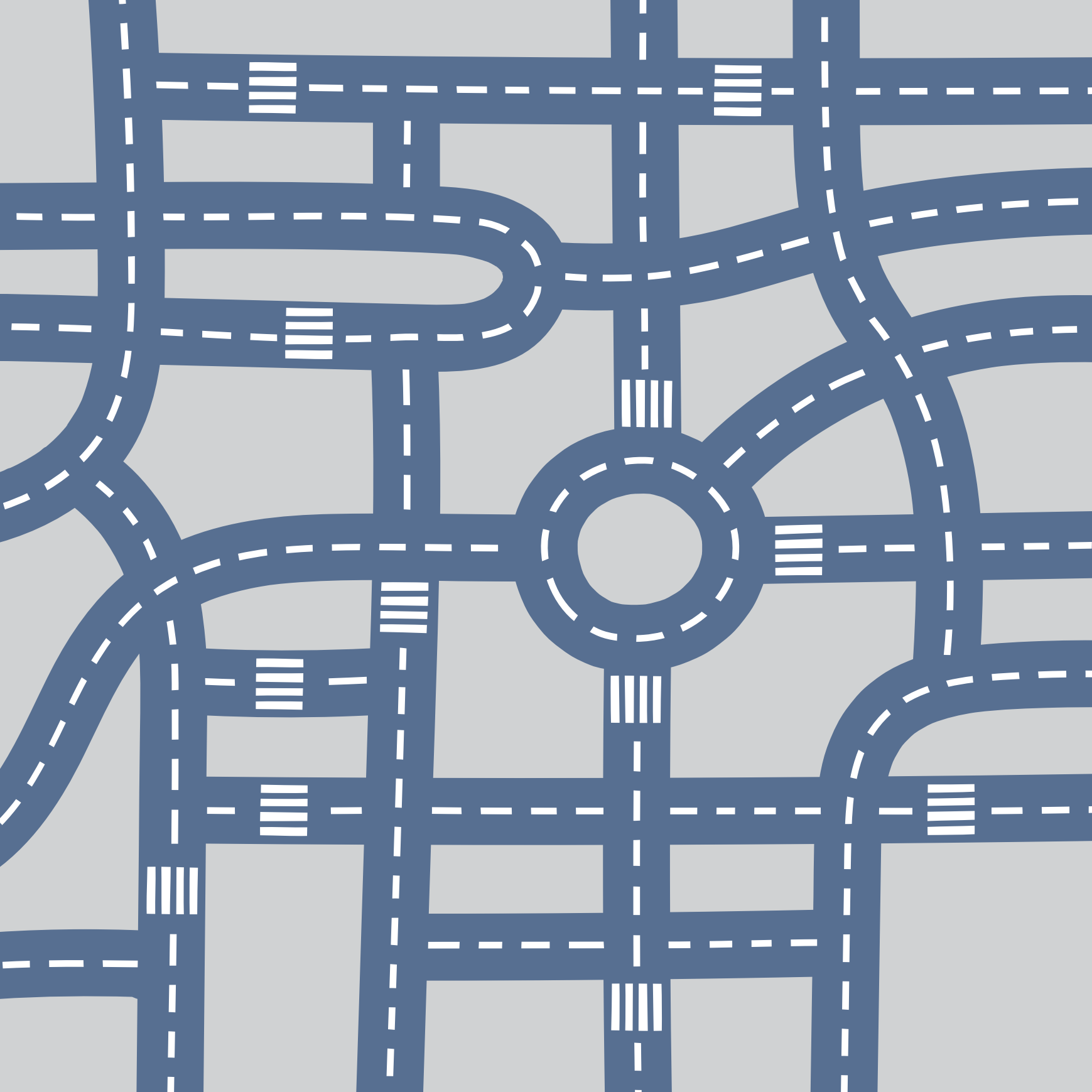
Korektorė
Lina Tumienė

Knygos leidyba
Gabjota Alūzaitė, Brigita Gaižauskė

Tiražas 5000 egz.

Išleido UAB „Baltų lankų“ leidyba
A. Jakšto g. 5, LT-01105 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt

Spausdinta ES

SVARBIAUSIOS TAISYKLĖS, KAD MIESTE, GATVĖJE, PARKE, AUTOBUSE, AUTOMOBILYJE JAUSTUMEISI SAUGIAI IR RAMIAI

- Kaip saugiai pereiti gatvę, jei aplinkui nematyti pėsčiųjų perėjos?
- Kokias pagrindines taisykles reikia žinoti, norint saugiai važinėti dviračiu ar elektriniu paspirtuku?
- Kas gali judėti pėsčiųjų, pėsčiųjų ir dviračių, tik dviračių takais?
- Kaip elgtis prie geležinkelio bėgių? O automobilyje ar autobuse?

Knygoje rasite atsakymus į šiuos ir daugybę kitų svarbiausių klausimų apie saugų elgesį kelyje. Čia surašytos taisyklės ir situacijos, su kuriomis susiduria kiekvienas vaikas, savarankiškai keliaudamas į mokyklą ar į namus, važiuodamas autobusu ar automobiliu, pramogaudamas draugų kieme, parke.

Šmaikščios iliustracijos ir skyreliai „Ar žinai, kad...“ bei „Tiesa ar pramanai?“ padeda susikaupti pažindinantis su rimtomis temomis, skatina kritinį mąstymą ir kutena vaizduotę.

Socialinei iniciatyvai
„Apsaugok mane“ –
25 metai!

Ši knyga išleista „Lietuvos draudimo“ inicijuotos socialinės akcijos „Apsaugok mane“ jubiliejaus proga. Dvidešimt penkerius metus kiekvieną rugsėjį bendrovė apdraudžia visus Lietuvos moksleivius nuo nelaimingų atsitikimų kelyje ir taip įgyvendina įmonės misiją – dirbti tam, kad mūsų visų ateitis būtų saugi ir rami.

„Lietuvos draudimo“ indėlis į saugesnę visuomenę ir mūsų visų ramybę – daugiau nei 1000 knygos egzempliorių, dovanojamų Lietuvos savivaldybių bibliotekoms ir mokykloms, ugdančioms pradinę klasių moksleivius.

Rekomenduoju perskaityti kiekvieno pradinuko ir pradinukės šeimai. Tai puiki, pirmą mano matyta tokia žaisminga, šiuolaikiška knygutė vaikams svarbia saugumo tema. Ją skaityti turėtų būti linksma ir naudinga: knyga padės išmokti saugiai elgtis gatvėje, nes taisyklės aprašytos suprantamai ir aiškiai. Mėgstu praktines užduotis, todėl tėveliams siūlau apgalvoti kiekvieną knygutės situaciją ir išbandyti veiklose su vaikais.

Agnė Šarakauskė, pradinio ugdymo mokytoja metodininkė

Knygos turinys parengtas bendradarbiaujant su Lietuvos policija.

LIETUVOS POLICIJA

Daugiau gerų knygų ieškokite
www.baltoslankos.lt

ISBN 978-609-479-954-9

